

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Viestinnän koulutusohjelma

Samuli Hahl

TOIMINTAELOKUVAN TEASERIN JA TRAILERIN LEIKKAAMINEN

Opinnäytetyö
Kesäkuu 2014

	<p>OPINNÄYTETYÖ Kesäkuu 2014 Viestinnän koulutusohjelma Länsikatu 15 80110 JOENSUU p. 013 2606906</p>
<p>Tekijä Samuli Hahl</p>	
<p>Nimi</p> <p>Toimintaelokuvan teaserin ja trailerin leikkaaminen</p>	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyössä paneudutaan toimintaelokuvan teasereiden ja trailereiden leikkaamiseen sekä selvitetään niiden eroja. Opinnäytteen toiminnallinen lähtökohta on The Mate-elokuvaprojekti. The Mate-projektiin kuuluu kuvitteellisen toimintaelokuvan ”vale-teaseri” ja ”valetraileri”, jotka on leikattu. Tutkimusaineisto koostuu The Maten leikkausprosessista sekä tutkimuksen aikana analysoiduista toimintaelokuvien teasereista ja trailereista. Työn tavoite on selvittää vertailevan tutkimuksen avulla, mitkä ovat toimintaelokuvan teaserin ja trailerin keskeisimmät erot.</p> <p>Tietoperusta pohjautuu elokuvaa ja erityisesti elokuvaleikkaamista käsittelevään kirjallisuuteen. Teoriaosuudessa perehdytään toimintaelokuvaan genrenä ja esitellään lajityypille yleisiä piirteitä. Tutkimuksellisessa osuudessa analysoidaan toiminnallisen työn ja tutkimukseen valittujen teasereiden ja trailereiden leikkauksellisia valintoja.</p> <p>Toimintaelokuvien teasereiden ja trailereiden leikkaukselliset erot perustuvat pääasiassa leikkauksessa käytettyyn rakenteeseen ja valittuun kerrontatapaan. Leikkauksellisilla valinnoilla voidaan korostaa joko elokuvan juonen, tunnelman tai toiminnan osuutta.</p>	
<p>Kieli</p> <p>suomi</p>	<p>Sivuja 73 Liitteet Liitesivumäärä</p>
<p>Asiasanat</p> <p>Teaseri, traileri, valetraileri, leikkaaminen, toimintaelokuva</p>	

 Karelia UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES	THESIS June 2014 Degree Programme in Communication Länsikatu 15 FI 800110 JOENSUU FINLAND Tel. +358 50 311 6310
Author Samuli Hahl	
Title Editing Action Movie Teaser and Trailer	
Abstract <p>The major objective of this study is to enter into the editing of action movie teasers and trailers and then to examine the differences between them. The basis for practical part of the thesis is The Mate-movie project. The Mate-project includes a “fake teaser” and a “fake trailer” which are edited for a fictitious action movie. The research material consists of the Mate editing process and also action movie teasers and trailers that are analyzed during the research. Consequently, the goal of this study is to define the main differences between action movie teasers and trailers by comparing them.</p> <p>The knowledge base for this study was based on movie literature and especially on the literature of movie editing. Theoretic section focused on the action movie as a genre and it introduced usual conventions for the genre. The research part analyzed the editing choices that were made in the practical part as well as the editing choices made in the teasers and trailers that were selected for the research.</p> <p>As a result the editing differences between action movie teasers and trailers seem to be based on the selected structure and narration style. In conclusion, editing choices can either emphasize the plot, mood or action of the movie.</p>	
Language Finnish	Pages 73 Appendices Pages of Appendices
Keywords Teaser, trailer, fake trailer, editing, action movie	

Sisältö

1	Johdanto	7
2	Teaseri ja traileri.....	8
2.1	Teaseri.....	8
2.2	Traileri.....	9
2.3	Valetraileri.....	10
2.4	Traileri markkinointivälineenä.....	10
2.5	Trailerin valmistusprosessi.....	11
3	Leikkaaminen.....	12
3.1	Yleistä.....	12
3.2	Leikkaaja.....	13
3.3	Montaasi.....	14
3.4	Elliptinen kerronta.....	15
4	Tutkimuksen toteutus.....	15
4.1	Toiminnallinen osuus – The Mate.....	15
4.2	Tarkoitus ja tavoitteet.....	18
4.3	Tutkimus – ja tiedonkeruumenetelmät ja lähdeaineisto.....	19
5	Toimintaelokuva genrenä.....	20
5.1	Genren määritelmä.....	20
5.2	Toimintaelokuvat.....	20
5.3	Suomalaiset toimintaelokuvat.....	22
5.4	Konventiot.....	23
5.5	The Mate-projektin konventiot.....	26
5.6	Genrekonventioiden yhdistäminen.....	29
5.7	Väkivalta toimintaelokuvissa.....	30
5.8	Ikärajat.....	31
5.9	Tähtiteoria.....	33
6	Toimintaelokuvien teasereiden ja trailereiden analysointia.....	37
6.1	Yleistä.....	37
6.2	Rakenne.....	40
6.3	Kerronta.....	41
6.4	Vertailu.....	43
6.5	Benchmarking-analyysin hyödyntäminen.....	46
7	The Mate – Teaserin ja trailerin leikkaaminen.....	49
7.1	Rakenne.....	49
7.2	Vertailu.....	53
7.3	Leikkausprosessi.....	53
8	Tulokset.....	57
9	Pohdinta.....	60
	Lähteet.....	66

Käsiteluettelo

<i>Alkusysäys</i>	Avausjakso, jonka on tarkoitus herättää kiinnostusta ja luoda sopimuksia yleisön kanssa (Sundstedt 2009, 301).
<i>Antagonisti</i>	Elokuvan päähenkilön vastustaja (Juntunen 1997, 194).
<i>Art House</i>	Elokuva, joka on tarkoitettu hienostuneeseen makuun. Valtavirtaelokuvien ulkopuolella. (Marich 2005, 277.)
<i>Auteur</i>	Itsenäinen elokuvantekijä, joka antaa työlleen oman leimansa (Sundstedt 2009, 301).
<i>Avantgarde</i>	Taiteellisten kokeilujen joukko (Pirilä & Kivi 2008, 126).
<i>Benchmarking</i>	Jatkuva järjestelmällinen prosessi parhaan menetelmän tunnistamiseksi (Tuominen 1993, 15).
<i>Blaxploitaatio</i>	Alagenre 1970-luvulta, jossa näyttelijät olivat usein mustia ja elokuvat olivat usein suunnattu afroamerikkalaisille katsojille (Urban dictionary 2014).
<i>Blockbuster</i>	Poikkeuksellisen suosittu ja kaupallisesti menestynyt elokuva (Turjansalo 2008, 10).
<i>Diegeettinen</i>	Elokuvan fiktiiviseen maailmaan kuuluva (Juntunen 1997, 22).
<i>Dystopia</i>	Kuvitteellinen yhteiskunta, jossa olosuhteet ovat huonot (YourDictionary 2014a).
<i>Eksploitaatio</i>	Elokuvia, joissa käytetään hyväksi jotain tiettyä teemaa; esimerkiksi alastomuutta tai skandaalia (Elokuvaopas 2014).
<i>Ekstradiegeettinen</i>	Tarinan ulkopuolinen selostaja (Herkman 2001, 103).
<i>Elliptinen</i>	Tapa esittää asioita jättämällä pois osa tapahtumasta (Pirilä & Kivi 2008, 126).

<i>Form cut</i>	Muotoon perustuva leikkaus, jossa peräkkäiset otokset vastaavat toisiaan vertauskuvallisesti (Juntunen 1997, 170).
<i>Genre</i>	Elokuvan lajityyppi, joka tunnistetaan käytettyjen konventioiden kautta (Bordwell & Thompson 2004, 503.)
<i>Greenscreen</i>	Tekniikka, jossa objekti kuvataan vihreää kulissitaustaa vasten. Tausta voidaan korvata muulla kuvamateriaalilla jälkityövaiheessa. (YourDictionary 2014b.)
<i>Konventio</i>	Elokuvassa esiintyvä kulttuurinen sopimus tai käytäntö (Juntunen 1997, 67).
<i>Mise-en-scène</i>	Elokuvan näyttämöllinen asettelu eli kaikki, mitä katsoja kuvaruudussa näkee (Juntunen 1997, 67).
<i>Monilinjainen rakenne</i>	Elokuvan useat kertomukset, joilla ei välttämättä ole tekemistä toistensa kanssa (Sundstedt 2009, 304).
<i>Montaasi</i>	Toisiinsa liittymättömien kuvien leikkaaminen yhteen, jolloin niistä muodostuu uusia merkityssuhteita (Herkman 2001, 43).
<i>Pastissi</i>	Mukaelma tai yhdistelmä jostakin olemassa olevasta teoksesta (Wikipedia 2014a).
<i>Premissi</i>	Elokuvan ajatussisällön, keskeisen pääajatuksen lyhyt selitys (Sundstedt 2009, 305).
<i>Protagonisti</i>	Elokuvan päähenkilö (Juntunen 1997, 210).
<i>Teaseri</i>	Lyhyt elokuvan esittelyfilmi, joka esitetään kuukausia tai viikkoja ennen traileria. (Marich 2005, 284).
<i>Time remapping</i>	Prosessi, jossa videon toistoa varioidaan jälkityövaiheessa. Kuvia toistetaan eri nopeuksilla, jolloin kuvien pituudet vaihtelevat (Moviola 2014).
<i>Traileri</i>	Esittelyfilmi elokuvasta tai tv-ohjelmasta (Pirilä & Kivi 2008, 129).
<i>Voice-over</i>	Kertojaääni (Herkman 2001, 103).

1 Johdanto

Olen leikannut yli 10 vuoden ajan erilaisia videoita sekalaisista materiaaleista ja muodostanut materiaalista uusia kokonaisuuksia leikkauspöydällä. Toimintaelokuvat ovat aina olleet suosikkigenreni elokuvien parissa. Olen katsonut satoja toimintaelokuvia ja minulla on vahva käsitys toimintaelokuvagenrestä. Toimintaelokuvista oli kiinnostunut myös opiskelijatoverini Johannes Valkonen, jonka kanssa aloimme suunnitella opinnäytetyötä, joka liittyisi toimintaelokuviin. Kasasimme pienen työryhmän Karelia ammattikorkeakoulun viestinnän opiskelijoista ja loimme The Mate-projektin. Kuvasimme toimintaelokuvagenreen sijoittuvan kuvitteellisen The Mate-elokuvan valeteaserin ja valetrailerin. Tarkoitus oli siis mainostaa elokuvaa, jota ei oikeasti ole olemassa. Opinnäytetyöni toiminnallinen osuus on The Mate-projektin teaserin ja trailerin leikkaaminen. Esittelen opinnäytetyössäni The Mate-projektin etenemistä ja The Mate-projektin teaserin ja trailerin leikkaamista. Käyn läpi The Mate-projektin vaiheet prosessikaavion avulla, jossa kerron projektin eri vaiheista ja kehityksestä. Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä on vertaileva tutkimus, jonka avulla pyrin vertailemaan pääasiassa toimintaelokuvien teasereiden ja trailereiden eroja leikkauksellisesta näkökulmasta.

Opinnäytteen tavoitteena on perehtyä toimintaelokuvien teasereihin ja trailereihin leikkauksellisesta näkökulmasta ja vertailla niiden keskeisiä eroja. Perehdyn toimintaelokuvagenreen ja esittelen genren keskeisiä konventioita. Käyn läpi myös leikkaamista ja leikkaajan työnkuva. Käsittelen opinnäytetyössä pääasiassa Hollywoodissa tuotettuja teasereita ja trailereita, koska Suomessa toimintaelokuvia on tehty hyvin vähän, joten suomalaisten toimintaelokuvien teasereita ja trailereita ei juurikaan ole. Käsittelen myös lyhyesti suomalaisen toimintaelokuvan historiaa. Esitän näkökulmia ohjaajan, käsikirjoittajan, tuottajan ja leikkaajan näkökulmasta, koska toimin itse The Mate-projektissa näissä rooleissa. Tutkimuksellisessa osuudessa analysoin toimintaelokuvien teasereita ja trailereita eri vuosikymmeniltä ja vertailen niiden keskeisimpiä leikkauksellisia eroja. Keskityn analyysissä pääasiassa kahteen teemaan eli rakenteeseen ja ker-

rontaan. Sivuan analyysissä myös historiallista näkökulmaa, jossa pohdin, miten toimintaelokuvien mainokset ovat muuttuneet 1970-luvulta 2010-luvulle. Analysoin myös benchmarking analyysin avulla, miten hyödynsin pääasiassa Hollywoodin teasereita ja trailereita kehittääkseni omaa leikkaustyötäni.

Keskeisimmät tutkimuskysymykset liittyvät toimintaelokuvien teasereiden ja trailerien leikkaamiseen. Millaista rakennetta ja kerrontaa toimintaelokuvien teaserit ja trailerit hyödyntävät? Millaisista elementeistä toimintaelokuvien teaserit ja trailerit koostuvat? Millaisia konventioita toimintaelokuvagenreen liittyy?

2 Teaseri ja traileri

2.1. Teaseri

Teaseri (engl. Teaser-trailer) on lyhyt traileri, jolla mainostetaan tulevaa elokuvaa. Teaserit ovat pituudeltaan noin 30-60 sekunnin mittaisia ja niiden tarkoituksena on mainostaa elokuvaa jo kauan ennen julkaisua. (Turjansalo 2008, 9.) Yleensä teaserit julkaistaan noin 6-12 kuukautta ennen elokuvan ensi-iltaa (Movie trailers 101 2014). Teaserin nimitys tulee englannin kielen sanasta tease (kiusata). Teaseri välittää katsojalle informaatiota elokuvan tunnelmasta, mutta teaserit eivät yleensä esitele elokuvan juonta tai hahmoja. Teaserit eivät välttämättä sisällä yhtään kuvaa tulevasta elokuvasta, koska ne tehdään tuotannon alkuvaiheessa, jolloin materiaalia on hyvin vähän. Teaserin tarkoitus on kiusoitella katsojaa ja saada katsoja kiinnostumaan elokuvasta. (Turjansalo 2008, 9-10.) Tyypillisesti teasereissa esitellään nopeita leikkauksia montaasin avulla. Historian merkittävimpiä teasereita ovat amerikkalaisen jalkapallon loppuottelun Super Bowlin yhteydessä näytetyt teaserit, joita katsoo 83-90 miljoonaa ihmistä. (Marich 2005, 16.)

2.2 Traileri

Traileri sisältää sekalaisia ottoja mainostettavasta elokuvasta. Trailerit ovat keskimäärin 2,5 minuuttia pitkiä ja tämä muoto on vakiintunut amerikkalaisten elokuvateattereiden säädösten myötä. Trailerin nimitykselle ei ole suomenkielistä vastinetta, vaan nimike tulee englannin kielen sanasta trailer (peräkärri). Aikoinaan elokuvamainokset sijoitettiin elokuvanäytöksen loppuun, jolloin itse elokuva oli jo päättynyt. Katsojat kuitenkin lähtivät salista heti elokuvan päätyttyä, joten trailerit siirrettiin esitettäväksi näytöksen alkuun. Trailerit julkaistaan elokuvateattereissa noin 2-3 kuukautta ennen elokuvan ensi-iltaa. (Kotiranta 2007, 4, 11.) Elokuvatrailerit syntyivät Yhdysvalloissa 1900-luvun alkupuolella. Tuotantoyhtiöiden oli löydettävä keino saada katsojat heidän uutuuselokuviensa pariin. Ensimmäinen traileri esitettiin vuonna 1912 New Yorkissa. Paramount Pictures -yhtiö oli ensimmäinen yhtiö, joka virallisesti julkaisi trailereita. Trailereiden klassinen aika kesti arviolta vuodesta 1927 vuoteen 1950. Vuonna 1975 Hollywood siirtyi niin kutsuttuun blockbuster-elokuvien aikakauteen, joka jatkuu edelleen. Trailereista tuli tarkkaan suunniteltu elokuvien markkinointikeino. Ensimmäinen traileri Suomessa valmistettiin Suomi-Filmi Oy:n elokuvasta *Siltalan Pehtoori* vuonna 1934. (Kotiranta 2007, 6-9.)

Trailerissa käytetyt otteet elokuvasta ovat jollakin tavalla tunteisiin vetoavia, jotta ne kiinnittäisivät katsojan huomion ja jäisivät mieleen. Trailerissa käytettävät otokset eivät välttämättä ole kronologisessa järjestyksessä, vaan niiden tarkoitus on houkutella katsojaa, kuitenkin paljastamatta liikaa elokuvan juonesta. Trailerit voivat myös sisältää otoksia, joita itse elokuvassa ei nähdä lainkaan. (Turjansalo 2008, 9.) Trailereiden tarkoitus on esitellä tulevan elokuvan parhaita puolia ja pyrkiä esittelemään katsojalle tulevan elokuvan genreä ja tuoda ilmi elokuvan pääosan esittäjät. Usein sanotaan, että traileri on parempi, kuin itse elokuva. Trailerin luonteeseen kuuluu valehdella ja korostaa tuotteensa loistavuutta, kuten tuotemainokset yleensä tekevät (Kotiranta 2007, 22). Lisa Kernanin (2004) mukaan siinä missä trailerit ovat mainostamisen muoto, ovat ne myös ainutlaatuisia elokuvan kerronnallisia näytöksiä, joissa mainospuheet ja kerronnallinen nautinto on liitetty yhteen. Trailerin sanotaan usein paljastavan elokuvasta liikaa ja jos trailerin on nähnyt on nähnyt koko elokuvan.

2.3 Valetrailerit

Valetrailerit (engl. Fake trailer) on tehty elokuvasta, jota ei oikeasti ole olemassa. Valetrailerit tehdään usein pienellä budjetilla ja käytännössä kuka vain voi sellaisen tehdä. Valetrailerit ovat varsinkin Suomessa tuntematon käsite, mutta Yhdysvalloissa niitä tehdään paljon. Valetrailereiden levityskanavana toimii yleisesti Internet ja videopalvelu Youtube. Elokuvaohjaajat Quentin Tarantino ja Robert Rodriguez kuvasivat yhteistyössä ohjaamansa kaksi elokuvaa käsittävän *Grindhouse* (2007) elokuvan yhteydessä useita valetrailereita. Valetraileille järjestetään omia kilpailuita, joiden vetäjänä on toiminut juuri Robert Rodriguez. Hän järjesti valetrailereille oman kilpailun vuonna 2007 ja voittajaksi selviytyi 24-vuotias Jason Eisener, jonka valetraileri *Hobo With a Shotgun* (2007) oli tehty vain 150 dollarin budjetilla. Voittaja palkittiin Austinin SXSW elokuva-festivaaleilla. (Mukku 2008, 11.) Valetrailerin suosio voi johtaa siihen, että trailerin pohjalta tuotetaan pitkä elokuva. Robert Rodriguezin valetrailerista *Machete* (2007) tehtiin pitkä elokuva vuonna 2010 ja Jason Eisenerin valetrailerista *Hobo With a Shotgun* vuonna 2011.

2.4 Traileri markkinointivälineenä

Trailerit ovat tulevien elokuvien täsmämainontaa ja ne suunnataan tietyille kohderyhmille. Traileri täytyy suunnitella esitettäväksi laajalle yleisölle. Trailerit esitellään erilaisten elokuvien kuten komedioiden ja draamojen yhteydessä, kun paikalla on monenlaista yleisöä. Kukaan elokuvan markkinoija ei halua menettää tilaisuutta, jossa on mahdollista houkutella toisarvoista yleisöä. Suuret tuotantoyhtiöt testaavat trailereita koeyleisöillä. Yleensä testeihin osallistuu useita satoja elokuvakävijöitä. Tämä kävijämäärä on välttämätön, jotta tuloksia voidaan heijastaa suurempaan yleisöön. Trailereita testataan nykyään myös Internetissä, jossa trailerit ohjataan valikoidulle yleisölle nähtäväksi. (Marich 2005, 17, 41.)

Yhdysvalloissa tehdyn tutkimuksen mukaan traileri on toiseksi suurin tekijä, jonka perusteella ihmiset menevät katsomaan elokuvaa teatteriin. Merkittävin tekijä on kaverin suositus. Elokuvateatterissa esitetyt trailerit saavat suurempaa huomiota, koska katsojat eivät pääse live-tilanteesta pois. Trailerin etuna on, että siinä näytetään tulevan elokuvan materiaalia, kun taas radiomainokset ja julisteet vain esittelevät elokuvaa yleisesti. (Kotiranta 2007, 9.) Internet on yleistynyt trailereiden esityskanavana ja tuotantoyhtiöillä on esimerkiksi video-palvelu Youtubessa omat tilit, joihin trailereita ladataan. Myös yksittäisillä elokuvilla, kuten esimerkiksi elokuvalla *Godzilla (2014)* on Youtubessa oma tili. Hyvä esimerkki trailerin mainonnasta Youtubessa on ruotsalainen independent-elokuvaprojekti *Kung Fury (2014)*, jonka traileri on kerännyt neljässä kuukaudessa yli seitsemän miljoonaa katselukertaa. Independent-elokuvantekijät ovat elokuvantekijöitä, jotka tekevät elokuvia pienellä budjetilla.

Sosiaalinen media vaikuttaa suuresti myös trailereiden leviämiseen, kun linkkejä elokuvien trailereihin jaetaan kaverilta kaverille. Internet sivut tarjoavat myös mainosbannereita ja pop-up mainoksia eli ponnahdusikkunoita, joissa elokuvien mainoksia usein näkee. Muutamia viikkoja tai kuukausia, ennen elokuvan ensi-iltaa aloitetaan myös elokuvan mainoskampanja (Teaser Campaign), jonka tarkoituksena on mainostaa elokuvaa paljon lyhyessä ajassa ja kerätä elokuvalle julkisuutta. Ennen kuin kampanja aloitetaan, lähetetään trailerit arvioitavaksi mainosalan hallinnolle, jotta varmistetaan, että trailerit soveltuvat kaikille yleisöille. (Marich 2005, 17.) Elokuvateatterit näyttävät trailereita ilmaiseksi. Tuotantoyhtiöiltä ei peritä korvauksia, koska elokuvateatterit haluavat saada katsojan palaamaan uudelleen. Tämä on yleinen käytäntö kaikkialla maailmassa. Tuotantoyhtiöt käyvät keskenään kilpaa esityspaikoista eli siitä, minkä elokuvan edessä traileri esitetään. Yhtiöt haluavat tietysti trailerinsa näytettäväksi sellaista elokuvaa ennen, jolle on kaavailtu suurta menestystä. (Kotiranta 2007, 10.)

2.5 Trailerin valmistusprosessi

Kotirannan (2007, 11-12) haastattelussa tuottaja Jarkko Hentula kertoo, että Yhdysvalloissa trailerin valmistusprosessi voi alkaa jo, kun käsikirjoitus on ole-

massa. Elokuvan markkinointiosasto etsii esimerkiksi trailerille soveltuvia rep-liikkejä. Maailmalla on itsenäisiä tuotantotaloja, joissa trailerit valmistetaan ja he voivat itse kuvata materiaalia traileria varten. Traileri käsikirjoitetaan ja suunnitellaan tarkkaan. Cagle (2002) kertoo, että studiot käyttävät yleensä noin 600 000 dollaria traileri –ja printtimainontaan ja TV-spotteihin eli TV-mainoksiin käytetään lähes puolet markkinointibudjetista. Studiot käyttävät useita tuotantotaloja, joissa tehdään elokuvasta erilaisia trailereita eri yleisöille painottamalla tiettyjä osia elokuvasta. Yhdelle yhtiölle saatetaan antaa tehtäväksi myydä elokuvaa romanttisena komediana ja toiselta yhtiöltä tilataan traileri, jossa elokuvan pitää näyttää enemmän musiikkivideolta.

Suomessa trailerin valmistusprosessi ei ole vielä niin systemaattista. Leikkaaja on trailerin toteuttaja ja leikkaaja voi olla esimerkiksi tulevan elokuvan leikkaaja tai mainostoimiston oma leikkaaja. Tuottaja tilaa trailerin ja ohjaajan rooli trailerin tekoprosessissa on hyvin tapauskohtainen ja voi liittyä sopimusasioihin. Suuri ero prosessin kannalta Yhdysvaltoihin on, että siellä trailerit valmistetaan tuottajan tai levitysyhtiön näkemysten mukaan.

3 Leikkaaminen

3.1 Yleistä

Meidän tuntemamme elokuvan syntyhetkenä pidetään ranskalaisten Lumièren veljesten Pariisissa vuonna 1895 järjestämää elokuvanäytöstä. Näytös koostui kymmenestä leikkaamattomasta otoksesta ja itse leikkaaminen syntyi, kun näitä filmiotoksia liimailtiin toisiinsa. Otosten vaikutusta toisiinsa ei juurikaan pohdittu, kunnes ranskalainen taikuri Georges Méliès hyödynsi elokuvan leikkaustekniikkaa taikatempuissa. Myöhemmin leikkauksia yhdisteltiin yhtenäisiksi tapahtumiksi ja leikkaamisen myötä kehittyi elokuvataide. (Pirilä & Kivi 2008, 11-13.)

Leikkaus tarkoittaa sitä, kun kuvatut otokset järjestetään elokuvallisiksi ja jatkuvuutta toteuttaviksi kohtauksiksi. Leikkauksella yhdistetään kuva – ja ääniraidat loogiseksi kokonaisuudeksi, josta yleensä muodostuu jonkinlainen tarina. (Juntunen 1997, 168.) “Leikkaamista eli editointia voidaan verrata siihen, että vali-

koidaan kenkälaatikkoon kerätyistä valokuvista mieleiset ja järjestetään ne halutulla tavalla albumiin” (Ang 2006, 14). Roy Thompsonin (1993, 50) mukaan leikkaus on eniten käytetty siirtymä. Kun leikkaus on tehty oikein, sitä ei välttämättä edes huomata. Thompson jakaa leikkauksen kuuteen elementtiin, joista hyvä leikkaus koostuu.

1. Motivaatio (Jokaiselle leikkaukselle pitää aina olla syy.)
2. Informaatio (Uuden otoksen tulee aina tarjota uutta informaatiota.)
3. Kompositio eli kuvarajaus (Jokaisella otoksella pitää olla järkevä kompositio.)
4. Ääni (Äänellinen jatkuvuus on säilyttävä tai äänen tulee kehittyä.)
5. Kuvauskulma (Jokainen uusi otos tulee olla erilaisesta kuvakulmasta, kuin edellinen otos.)
6. Jatkuvuus (Yhteen leikattavien otosten liikkeen tai toiminnan tulee olla samanlaista.) (Thompson 1993, 50.)

3.2 Leikkaaja

Elokuvan leikkaaja on henkilö, joka koostaa lopullisen elokuvan yhdistelemällä valitsemiaan kuva- ja ääniotoksia yhtenäiseksi teokseksi. Luova työprosessi koostuu teknisten ja taiteellisten aspektien hallinnasta. Elokuvaleikkaajan työssä käsikirjoitus on vallitseva elementti, joka sitoo eniten leikkaajaa teoksen kokonaisuuden hahmottamisessa ja rakenteen määrittelyssä. Leikkaajan työ koostuu lukuisista eri vaiheista ja leikkaajan työnkuva vaihtelee eri genreissä. Leikkaajan on tunnettava perusteellisesti tekniset työkalunsa, elokuvan tekninen ja taloudellinen tuotantoprosessi, sekä hallittava elokuvakerronnan kielioppi kaikkine vivahteineen. (Pirilä & Kivi 2008, 26-27.) Leikkaaja voi vaikuttaa elokuvaan paljon tai joskus ei oikeastaan yhtään. Jos ohjaaja on osannut asiansa, leikkaajan työ on vain laittaa kuvat oikeaan järjestykseen, lyhentää niitä ja rytmittää. (Gartz 2003, 174.)

Leikkaajan tehtävä on ohjata katsojien huomio elokuvan kannalta tärkeisiin asioihin ja yrittää pitää katsojien mielenkiinto yllä. Leikkaajan tulee myös saada katsojat osallisiksi elokuvan tapahtumia emotionaalisesti ja saada katsojat kokemaan tunteita hahmoille tapahtuvien asioiden kautta. (Bone & Johnson 1991, 115.) Jos leikkaaja poistaa kerronnan keskeisiä tapahtumia, hän todellisuudessa kirjoittaa tarinaa uudelleen. Keskeiset tapahtumat voivat liittyä muodollisesti pieniin reaktioihin, joiden kautta tulkitaan henkilöhahmojen ”kasvua” elokuvan aikana. Reaktiot voivat liittyä esimerkiksi henkilöhahmojen dialogiin ja kasvojen ilmeisiin. Jos nämä reaktiot leikataan pois, voi elokuvassa tapahtuva henkilöhahmojen kehityskaari muuttua uusiin suuntauksiin. (Valkola 1999, 177.)

3.3 Montaasi

Elokuwaterminologiassa montaasi tarkoittaa sitä, että leikataan yhteen suuri määrä otoksia, jotka eivät ole reaalisesti toisiinsa jatkuvuussuhteessa. Montaasin avulla on tarkoitus luoda mielikuva, jossa lyhyessä ajassa esitellään jokin tapahtumasarja. (Pirilä & Kivi 2008, 123.) Neuvostoteoreetikot ja nykyinen elokuvateoria viittaavat montaasin käsitteellä korostuneeseen leikkausten käyttöön vastakohtana sujuvuuteen tähtäävälle Hollywoodin jatkuvuusleikkaukselle (continuity editing tai decoupage classique). Montaasin oppi-isälle Leo Kuleshoville montaasi merkitsi ennen kaikkea komponoimisen taidetta, kykyä luoda erillisistä otoksista kokonaisuus ja korostaa otoksessa pääasiallisia, kaikkein ilmeisimpiä piirteitä. (Hietala 1994, 35-36.)

Montaasiteoreetikko ja ohjaaja Sergei Eisenstein jakoi montaasiin viiteen erilaisuuteen, joita olivat; metrinen, rytmisen, tonaalinen, yläsävel – ja intellektuaalinen montaasi. Eisensteinin montaasiajattelu perustuu pääosin käsitykseen ihmisen havaintojen, affektien ja kognitioiden yhteenkietoutumisesta. (Bacon 2000, 91.) Montaasi syntyy kahden toisistaan riippumattoman kuvan yhtenöityä. Idea on tuttu japanilaisesta kuvakirjoituksesta, jossa kaksi itsestään rinnakkaisista merkkiä muodostavat uuden käsitteen. Esimerkiksi, kun kuva *silmästä* ja kuva *vedestä* näytetään rinnakkain, muodostuu kuvien yhtenöityä käsitteestä *itkeä*. (Eisenstein 1999, 108.) Montaasimainen leikkaustyyli

on ominainen teasereiden ja trailereiden leikkaamisessa hyödynnetty leikkausmuoto, jonka avulla eri otoksia yhdistelemällä luodaan katsojalle assosiaatioita elokuvan tapahtumista.

3.4 Elliptinen kerronta

Ellipsillä tarkoitetaan leikkaustapaa, jossa otosten tai kohtausten siirtymä leikataan niin, että tapahtumasta tai tilanteesta siirrytään yhtäkkiä toiseen. Ellipsi ei riko kerronnan lineaarisuutta, vaan kiihdyttää tapahtumien kulkua. (Herkman 2000, 99.) Trailerin leikkaamisessa tarina täytyy tiivistää muutamaksi minuutiksi ja ellipsiä hyödyntämällä tapahtumia voidaan leikata ristiin. Katsoja muodostaa itse tapahtumien merkityssuhteet ja saa tietyn käsityksen tapahtumien kulusta. Pitää kuitenkin ottaa erityisesti huomioon, ettei paljasta liikaa tarinasta. Toisaalta liiallinen hyppiminen eri tilanteisiin voi myös antaa trailerista ja sitä kautta elokuvasta hyvin sekavan kuvan ja katsoja johdatetaan harhaan. Katsojia ei pidä koskaan aliarvioida, vaan heidän medialukutaitonsa tulisi laittaa koetukselle. Katsoja on voinut muodostaa teoksen alussa tietyn mielikuvan tapahtumien kulle ja jos teos etenee mielikuvien mukaisesti, voi katsoja pettyä pahasti (Pirilä & Kivi 2008, 55).

4 Tutkimuksen toteutus

4.1 Toiminnallinen osuus – The Mate

Opinnäytetyön toiminnallinen osuus on kuvitteellisen The Mate – “elokuvan” teaserin ja trailerin leikkaaminen. The Mate-projektin tavoite on ollut toteuttaa toimintaelokuvan valetaileri ja valetaseri. Idea valetaileriin saatiin amerikkalaiselta elokuvantekijä Robert Rodriguezilta, joka julkaisi vuonna 2007 *Machete*-valetailerin. *Machete* oli alunperin *Grindhouse: Planet Terror* (2007) –elokuvaa varten tehty Rodriguezin ohjaama kuvitteellinen traileri, jonka pohjalta

ohjaaja teki muutama vuosi myöhemmin kokopitkän elokuvan (Wikipedia 2014b).

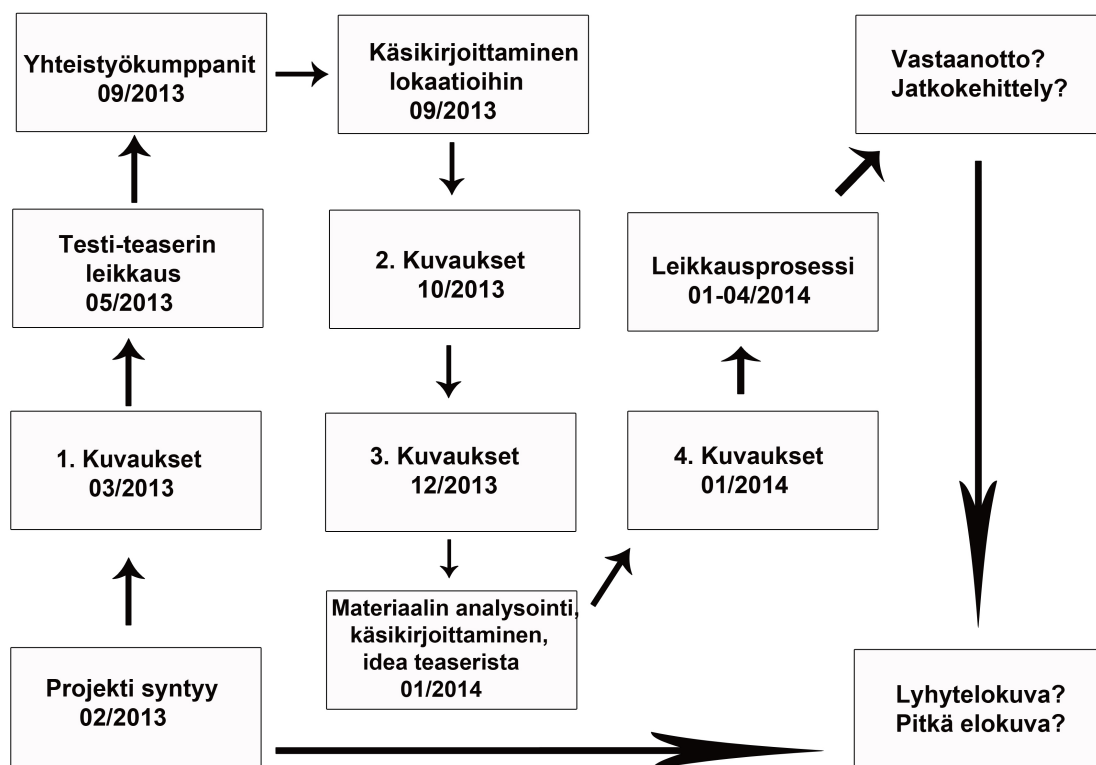
The Mate-projektin päämäärä oli alusta alkaen tehdä kansainvälisen näköinen ja oloinen kokonaisuus, jossa olisi vaikutteita 1980-luvun amerikkalaisista toimintaelokuvista ja ripaus suomalaista junttikomediaa. Projekti eteni pienissä harppauksissa ja kehitimme tarinaa jatkuvasti, koska tarinassa nähtiin mahdollisuuksia. Ydintyöryhmä koostui Karelia ammattikorkeakoulun viestinnän opiskelijoista. Työryhmä muodostui kahdesta ohjaajasta ja käsikirjoittajasta, joita olivat Samuli Hahl ja Johannes Valkonen. Kameraryhmän muodostivat pääkuvaaja Miska Karioja ja toinen kuvaaja Sami Harjunen, jotka myös vuorottelivat valaisijoina. Tuottajana ja tuotantojärjestelijänä toimi Pipsa Parviainen. Muu työryhmä vaihteli tilanteen mukaan ja työryhmään liitettiin jäseniä, kun projektin työmäärä alkoi kasvamaan. Päätimme jo projektin alussa, että leikkaajana tulee toimimaan Samuli Hahl ja äänisuunnittelijana Johannes Valkonen.

Materiaalia kuvattiin pääasiassa traileria varten, mutta oli kannattavampaa ja kustannustehokkaampaa kuvata kokonaisia kohtauksia, joista voisi myöhemmin mahdollisesti koostaa lyhytelokuvan. Optio lyhytelokuvan toteuttamiselle jätettiin avoimeksi, koska raha ja projektin saavuttama kiinnostus määrittelisivät paljon, miten projekti etenee tulevaisuudessa. Projektin suurimmaksi tavoitteeksi asetettiin pitkän elokuvan tekeminen tulevaisuudessa. Teaseri ja traileri toimisivat The Mate-projektin ja konseptin mainosvideoina. Julkaisukanavaksi suunnitelimme Internetiä ja sen videopalveluita kuten Youtubea ja Vimeota. Suurimmat haasteet toiminnallisessa osuudessa liittyivät rajalliseen budjettiin ja käänteiseen työjärjestykseen. Leikkauksen kannalta suuri haaste oli rakenteen muokkaaminen loogiseen ja kiinnostavaan järjestykseen. Yleisesti elokuvatraileri tehdään lähes valmiin elokuvan pohjalta, mutta The Maten tapauksessa traileri on tehty ennen valmista elokuvaa. Niukan budjetin vuoksi meidän täytyi miettiä yksinkertaisia kohtauksia, joista saataisiin kuvattua toimintaelokuvaan soveltuvaa materiaalia. The Mate on kehittynyt prosessina valtavasti ja selostan seuraavassa kappaleessa, miten koko prosessi eteni (kuva 1).

Idea toimintaelokuvaan liittyvästä opinnäytetyöstä lyötiin lukkoon vuoden 2012 kesäkuussa ja monen sattuman summana syntyi idea The Mate-projektista vuoden 2013 helmikuussa. Kuvasimme materiaalia pääasiassa vuoden 2013 aikana pienissä osissa, koska rahaa oli vähän ja resurssit olivat pienet. Projekti rahoitettiin käytännössä kokonaan omavaraisesti. Ensimmäiset kuvaukset toteutettiin Joensuussa maaliskuussa 2013. Leikkasin ensimmäisten kuvausten materiaaleista toukokuussa 2013 lyhyen teaserin, jonka avulla oli tarkoitus hankkia yhteistyökumppaneita trailerin lisäkuvausten mahdollistamiseksi. Saimme muutamia yhteistyökumppaneita, jotka tarjosivat meille majoitustiloja, catering-apua, kuvauslokaatioita ja markkinointiapua. Meille selvisi hyvin nopeasti, ettei rahaa ole helppo saada mistään, mutta palveluita voimme saada. Käsikirjoitimme kohtauksia tarjolla oleviin lokaatioihin.

Yhteistyökumppaneiden avulla kuvasimme traileriin lisää sisältöä Mikkelissä vuoden 2013 lokakuussa ja joulukuussa (kuva 1.) Vuoden 2014 tammikuussa kävin materiaalia läpi ja tulin siihen tulokseen, että tarvitsemme vielä muutamia kohtauksia selventääksemme kerrontaa. Käytimme niin sanottua "täsmäkäsikirjoittamista". Kirjoitimme muutamia trailerireplikkejä, jotka olisivat elokuvan premissiin liittyviä. Kuvasimme kohtaukset greenscreeniä eli vihertaustaa vasten studiossa, koska siellä kuvaaminen vaati vähiten aikaa kuvausjärjestelyiltä. Päätimme tammikuussa 2014, että toteutamme The Mate-projektille myös teaserin, koska materiaalin monipuolisuus tarjosi mahdollisuuden kahteen erilaiseen mainokseen. Aloitin teaserin ja trailerin leikkaamisen vuoden 2014 tammikuussa ja leikkausprosessi päättyi huhtikuussa. Sen jälkeen teaser ja traileri siirtyivät muiden jälkityöosastojen, kuten äänen ja efektoinnin käsittelyyn. Tulevaisuus näyttää, miten projekti tulee etenemään ja asiaan saadaan selvyys, kun julkaisemme materiaalia Internetissä. Toimin itse projektissa tuotantosuunnittelijana, toisena ohjaajana, toisena käsikirjoittajana ja leikkaajana. Monessa roolissa työskentely samassa projektissa on erittäin haastavaa ja vaatii paljon sitoutumista. Leikkasin The Maten teaserin ja trailerin käyttäen Final Cut Pro 7 -editointiohjelmaa.

Kuva 1. Prosessikaavio The Mate-projektin etenemisestä kuukauden ja vuoden tarkkuudella (Kuva: Samuli Hahl).

4.2 Tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyöni tarkoituksena on leikata The Mate-projektin teaseri ja traileri. Työn tarkoituksena on toiminnan avulla kehittää omia leikkauksellisia taitoja, perehtyä elokuvamainosten leikkaamiseen ja toimintaelokuviin. Opinnäytetyön ensisijaisena tavoitteena on selvittää, miten toimintaelokuvien teasereita ja trailereita leikataan ja mitkä ovat niiden suurimmat eroavaisuudet. Pohdin merkitysten rakentumista eri valinnoilla ja tutkin millaisilla elementeillä vahvasti tiettyyn genreen nojaavia teasereita ja trailereita rakennetaan. Työn tutkimuksellisessa osiossa vertailen analysoitavaksi valittuja 15 toimintaelokuvateaseria ja 30 toimintaelokuvatraileria. Otan yksittäisiä teasereita ja trailereita tarkempaan analyysiin ja erittelen niiden eroavaisuuksia. Vertailen myös toiminnallisessa osuudessa leikkaamani The Mate-projektin teaseria ja traileria ja käyn leikkausprosessia läpi. Hyödynnän myös benchmarking-analyysia, jonka avulla vertailen

leikkaamiani elokuvan mainoksia pääasiassa amerikkalaisiin elokuvatrailereihin, joista olen ottanut vaikutteita toiminnallisen osuuden leikkaustyössä.

Pohdin työssäni myös toimintaelokuvaa genrenä ja toimintaelokuvien konventioita. Käytän opinnäytteeni tietoperustana elokuva-alan kirjallisuutta, Internet-lähteitä, toimintaelokuvien teasereita ja trailereita sekä omia havaintojani työprosessin aikana. Työn tavoitteena on pyrkiä parantamaan omia leikkaustaitojani ja ennen kaikkea kerronnallisia taitoja. Esittelen työskentelyprosessin selostuksen ja prosessikaavion avulla ja analysoin myös prosessia. Opinnäytetyö on suunnattu leikkaamisesta ja toimintaelokuvista kiinnostuneille media-alan opiskelijoille.

4.3 Tutkimus- ja tiedon keruumenetelmät ja lähdeaineisto

Tutkimusmenetelmänä on kvantitatiivinen eli määrällinen vertaileva tutkimus. Tutkin ilmiössä vallitsevia syy-seuraussuhteita ja tutkimus on luonteeltaan ns. "ex post facto" eli aineisto on koottu valmiista tiedostoista ja ilmiö on jo tapahtunut. (Anttila 2000, 176.) Hyödynnän lähteinäni elokuva-alan kirjallisuutta ja trailereita käsitteleviä opinnäytetöitä, joihin rinnastan omia havaintojani. Kerään tietoa katsomalla toimintaelokuvien teasereita ja trailereita eri vuosikymmeniltä ja teen sen pohjalta omia havaintojani. Teasereiden ja trailereiden leikkaamista ei ole erikseen juurikaan tutkittu ja niiden leikkauksellista vertailukohdista löytyy vähän validia informaatiota, joten käytän pääsääntöisesti omia havaintojani ja lähdeaineistoa. Apuna on myös benchmarking-analyysi, jonka avulla vertailen leikkausprosessia pääasiassa amerikkalaisiin teasereihin ja trailereihin. "Benchmarking on jatkuva ja järjestelmällinen prosessi parhaiden menetelmien ja toimintatapojen tunnistamiseksi" (Tuominen 1993, 15). Havainnollistan toiminnallisessa osuudessa tekemiäni ratkaisuja erilaisten kuvaesimerkkien avulla ja käytän analyysiin valituista teasereista ja trailereista koostettuja taulukoita vertailutarkoituksessa.

5 Toimintaelokuva genrenä

5.1 Genren määritelmä

Genre eli lajityyppi on käsite, jonka juuret ulottuvat Aristoteleen runousoppiin. Elokuvan genre on merkittävä eri teosten ryhmä, jota yhdistää suuri joukko seuraavia tekijöitä: perustuva tematiikka, todellisuussuhde, tyyli, juonirakenne, henkilö- ja tähtityypit, kuva-aiheet ja kuvamaailmat, ääni- ja musiikkiratkaisut sekä tapahtumapaikkaa ja –aikaa määrittelevät tekijät. Genre perustuu kulttuuri-tuotannon käytäntöön ja tiettyyn genreen kuuluvat teokset vastaavat tiettyihin odotuksiin. Genre-teoksille on ominaista tietyt konventiot, joista genre on tunnistettavissa. (Kinisjärvi, Malmberg & Sihvonen 1994, 91.) Tunnettuja elokuvagenrejä ovat esimerkiksi kauhuelokuva, toimintaelokuva ja western.

Genre-elokuvien luonteeseen kuuluu, että ne toistavat asioita, joka tekee niistä ennalta-arvattavia. Samat elokuvatähdet tähdittävät usein tietynlaisia genre-elokuvia, mutta näyttelijöiden lisäksi elokuvat antavat takeita tietynlaisesta tyylistä, tunnelmasta ja asenteista. Genre-elokuvien suosio perustuu tiettyjen odotuksen vahvistumiseen. Katsojat tietävät, että yleisesti elokuvan lopussa sankari pelastuu, mutta katsojat haluavat kokea jännitystä elokuvan aikana ja he heittäytyvät mukaan elokuvan tarinaan. Genre-elokuvien jännitys on tavallaan valheellista, koska katsojat tietävät aina tapahtumien kulun, mutta he uskovat itselleen etteivät he tiedä, mitä tulee tapahtumaan. (Altman 2002, 40-41.)

5.2 Toimintaelokuvat

Toimintaelokuvagenre syntyi mykkäelokuvien aikakaudella, Edwin S. Porterin klassikoksi muodostuneen toiminta-western elokuvan *The Great Train Robbery* (*Suuri Junaryöstö*) (1903) myötä. Ensimmäinen James Bond-elokuva *Dr. No* (1962), päätähtenään Sean Connery oli ensimmäisiä amerikkalaisia toimintaelokuvia. 1960-luvun edetessä James Bond-vakoojaelokuvien sarja vetosi suuriin yleisöihin ja toimintaelokuvat alkoivat kehittyä. (Filmsite 2014.) Bond-elokuvat olivat speaktaakkelimaisia kokonaisuuksia, joille vakiintui oma laskel-

moitu ja toistettavissa oleva kaava elokuvan *Thunderball* (1965) (*Pallosalama*) myötä (Kinisjärvi ym. 1994, 94). Moderni actiongenre eli toimintaelokuvagenre käynnistyi 1980-luvun alussa, kun useat elokuvan tyylilajit yhdistyivät. Toimintaelokuvassa yhdistyivät science fiction, rikoselokuva ja seikkailuelokuva. Lisäksi taustana modernille toimintaelokuvalle olivat mm. Kaukoidän toimintaelokuvat eli karate-, kung fu- ja ninjaelokuvat, autonromutus –ja moottoripyöraelokuvat, road moviet sekä kauhuelokuvan kulta-aika 1970-luvulla. (Kinisjärvi ym. 1994, 93-95.) Etenkin hongkongilaiset toimintaelokuvat ja elokuvaohjaajat vaikuttivat suuresti amerikkalaisen toimintaelokuvan kehitykseen.

Hollywoodin kultakauden aikoina genret jaettiin katsojakokemusten perusteella miesten ja naisten genreihin. Miesten genreihin kuuluivat toimintaseikkailu, gangsterielokuva, sotaelokuva ja western. Naisten genreihin kuuluivat draama, musikaali, romanttinen komedia ja nyyhkyleffa. (Altman 2002, 160.) Elokuvien jako miesten ja naisten genreihin rakentuu usein sellaisen stereotypian varaan, että naiset nauttivat tunteiden läpikäymisestä, kun taas miehet haluavat ennen kaikkea kokea ärsykeitä ja jännitystä (Bacon 2010, 37). Toimintaelokuvien alagenreihin kuuluvat esimerkiksi toiminta-seikkailuelokuva, poliisi-elokuva, suljetun tilan toimintaelokuva, tieteis-toimintaelokuva, taistelulajielokuva ja toimintakomedia (Allmovie 2014).

Toimintaelokuvien juoni liittyy usein rikollisten tai terroristien aiheuttamaan uhaan. Elokuvien uhkatilanteita voivat olla esimerkiksi panttivankitilanteet, uhka ydinaseiden käytöstä, teknologian uhka, huumeet, murhat jne. Herkmanin (2001, 75-76) mukaan teknologiaan liittyy ainakin kolmenlaisia uhkakuvia; dehumanisaation pelko, kohtalokkaan virheen uhka ja pahan teknologian ja tiedon uhka. Näitä uhkakuvia esiintyy esimerkiksi *Terminator* (1984 & 1991) -elokuvissa joissa kohtalokas virhe ja dehumanisaation uhka yhdistyvät toisiinsa. Dehumanisaatiossa on kysymys siitä, katoaako inhimillisyys, kun todellisuus rakentuu keinotekoisesti tai digitaaliteknologian myötä. Kohtalokkaan virheen uhka liittyy digitaaliteknologiaan, jossa virhe voi tapahtua tietokoneen fataalin virheen myötä tai kun tietoteknologiaa käytetään väärin. *Terminator*-elokuvien kohtalokas virhe liittyy tietoteknologian virheeseen, joka on saanut aikaan ydinsodan, jossa koneet ja sodasta hengissä säilyneet ihmiset käyvät valtataistelua.

Pahan teknologian ja tiedon pelko liittyy siihen, että teknologiset keksinnöt kehittään usein sotateollisuudessa, jolloin uhka muodostuu sodankäynnin välineistön kehittelystä. Toimintaelokuvissa rikollisia vastaan ryhtyy toimintasankari, joka asettuu yksin suurta paha vastaan ja hänen päämääränsä on estää rikollisten toimet. Päähenkilö on kovaan paineeseen puristettu ihminen, jonka ympärillä on huippumodernia teknologiaa, sekä tulta ja sähköä (Kinisjärvi ym. 1994, 98). Kosto on myös usein toimintaelokuvien keskeinen motiivi. Toimintaelokuvat ovat niin sanottuja ”Kuka voittaa” –tarinoita, jotka rakentuvat konfliktille ja vastakonfliktille, hyökkäykselle ja vastahyökkäykselle. Keskeinen pääkonflikti kuljettaa tarinaa eteenpäin ja kysymys on siitä, kuka voittaa ja kuka häviää. (Sundstedt 2009, 42.)

5.3 Suomalaiset toimintaelokuvat

Suomen elokuvasäätiön katsojatilastojen perusteella toimintaelokuvat kuuluvat 2000-luvulla komediaelokuvien ohella katsotuimpien elokuvien joukkoon Suomessa. (Suomen elokuvasäätiö 2014). Toimintaelokuvia on tehty Suomessa melko vähän ja suomalainen toimintaelokuva on edelleen hyvin hajanainen käsite. Antti Alasen (Elonet 2004) mukaan suomalaisen toimintaelokuvan suunnannäyttäjäksi oli Renny Harlin elokuvallaan *Jäätävä Polte* (1986). Harlinin jälkeen suomalaiseksi action-auteuriksi nousi Aleksi Mäkelä, joka pyrki lanseeraamaan suomalaisen toimintaelokuvan elokuvallaan *Häijyt* (1999). Muita Mäkelän toimintaelokuvia olivat *Romanovin kivet* (1993), *Esa ja Vesa* (1994), *Lomalla* (2000) ja *Pahat Pojat* (2002). Suomalainen toimintaelokuva aiheutti paljon keskustelua, kun amerikkalaista toimintaelokuvaa yritettiin istuttaa suomalaisiin henkilöhahmoihin ja tilanteisiin. Suomalaista toimintaelokuvaa oli hankala määritellä, koska sille ei ollut kehittynyt selkeitä tunnusmerkkejä.

2000-luvun alkupuolella suomalaisen toimintaelokuvan kehitys muuttui enemmän rikoselokuvien suuntaan. Tunnettuja suomalaisia rikos-toimintaelokuvia olivat Olli Saarelan ohjaama *Bad Luck Love* (2000), Tapio Piiraisen ohjaama *Raid* (2003) ja Aleksi Mäkelän ohjaama *Vares – Yksityisetsivä* (2004). (Wikipedia 2014c.) Antti-Jussi Annilan ohjaama toiminta-fantasiaelokuva *Jadesoturi*

(2006) on ensimmäinen suomalainen elokuva, joka on päässyt teatterilevitykseen Kiinassa. Elokuva on suomalais-kiinalainen yhteistuotanto ja se yhdistelee Kalevalan mytologiaa ja kiinalaista wuxia-elokuvakerrontaa. Jadesoturi-elokuva menestyi huonosti Suomessa, eikä myöskään saavuttanut suurta kansainvälistä suosiota. (Wikipedia 2014d.) Suomalaisen toimintaelokuvan uusi tuleminen ja kansainvälinen läpimurto tapahtui Jalmari Helanderin toimintafantasiaelokuvalla *Rare Exports: A Christmas Story* (2010). Toinen selkeästi kansainvälinen projekti on independent-elokuvaohjaaja Timo Vuorensolan toimintaa, sci-fiä ja komediaa yhdistelevä *Iron Sky* (2012). Puolestaan Marko Mäkiläksen ohjaama toimintaa ja kauhua yhdistelevä *War of the Dead* (2011) on suomalais-liettualainen yhteistuotanto (Internet Movie Database 2014a). Lipputulolla mitattuna, kansainvälisesti menestynein suomalainen toimintaelokuvaohjaaja on Renny Harlin (Wikipedia 2014e).

5.4 Konventiot

Konventiolla tarkoitetaan kulttuurista sopimusta tai vakiintunutta käytäntöä. Kuvalliset, sanalliset ja muunkinlaiset ilmaisut pohjautuvat konventioihin. Ei ole esimerkiksi mitään erityistä syytä, miksi kirjainrivin P-U-U pitäisi viitata tiettyyn käsitteeseen, niin on vain ”sovittu” jossain kielen kehityksen vaiheessa. (Juntunen 1997, 54.) Genrekonventiot ovat eräänlainen tuottajien ja vastaanottajien salainen sopimus, jonka perusteella tiettyyn genreen kuuluvat odotukset ja tottumukset jaetaan. Genrekonventiot ulottuvat koko audiovisuaalisen mediakulttuurin kenttään ja ne jäsentävät sekä tuotannon, että vastaanoton käsityksiä siitä, minkälaisia mediaesitykset ovat ja minkälaisia niiden tulisi olla. (Herkman 2001, 114-115.) Katsoja tunnistaa tiettyjä konventioita ja tekee sitä kautta omat päätelmänsä elokuvan genrestä.

Toimintaelokuvien käyttämiä konventioita ovat mm. aseet, räjähdyskset, one-linerit eli yhden lauseen vitsit, väkivalta ja nopea leikkaus. Yksi tunnetuimmista toimintaelokuvien one-linereista on Arnold Schwarzeneggerin *Terminator 2* (1991) - elokuvassa lausuma repliikki: ”I’ll be back.” (”Minä tulen takaisin.”).

Toimintaelokuvat käyttävät usein nopeaa leikkausta ja hidastettua toimintaa (Bordwell & Thompson 2004, 111). Hidastusten käyttö toimintaelokuvissa juontaa juurensa Hongkongiin, kun paikalliset elokuvaohjaajat keksivät käyttää hidastuksia toimintakohtauksissa. Asemiehet ja asenaiset hyppäsivät ilmaan ja tulittivat samalla aseillaan hidastettuina. He leijailivat ilmassa kuin 1970-luvun miekkataistelijat tai kung-fu soturit. Hongkongilainen elokuvaohjaaja John Woo vei hidastetut toimintakohtaukset äärimmilleen. (Bordwell & Thompson 2004, 495.)

Toimintakohtaus on nopeutettu versio perinteisestä elokuvakohtauksesta. Kohtauksen hahmoilla on eri päämäärät ja jokaisessa kohtauksessa hahmot yrittävät saavuttaa päämääränsä. Koska päämäärät usein kohtaavat toisensa, voidaan toimintakohtauksia kuvailla niin sanotuiksi ristiriidoiksi. Toimintakohtauksissa on usein kyse elämästä ja kuolemasta ja yleisö valitsee puolensa. Toiminnan keskipisteenä on selviytyminen ja siksi monet toimintakohtaukset ovat taisteluita kuolemaan saakka, takaa-ajoa, salamurhan yrityksiä tai kriittisiä elämän ja kuoleman välisiä koitoksia yhdelle hahmoista. Toimintakohtausten leikkaamista voidaan kuvata seuraavilla asioilla: samastuminen, kiihottaminen, konflikti ja kiihdyttäminen. (Dancyger 2000, 263-264.) Modernin toimintaelokuvan leikkaukseen ovat vaikuttaneet myös 1980-luvulla yleistyneet musiikkivideot ja avantgardesta periytyvä salamaleikkaus (Kinisjärvi ym. 1994, 96).

Hongkongilaiset elokuvaohjaajat kehittivät toimintaelokuvaan staccato-leikkaustekniikan, joka perustuu itsepuolustuslajien tempoon ja Pekingin Oopperan näytöksiin. Staccato-leikkauksessa nopeita liikkeitä yhdistellään äkillisiin taukoihin. Jos kuvarajaus pidetään yksinkertaisena, voidaan toiminta leikata rishtiin otosten välillä hyvin nopeasti. Neuvostoliittolainen montaasiliike oli monelle hongkongilaisille ohjaajalle tuntematon, mutta yrityksissään herättää katsojat nopeiden liikkeiden ja nopean leikkauksen avulla, he elvyttivät 1920-luvun elokuvantekijöiden ideoita. (Bordwell & Thompson 2004, 495-496.) Kaukoiden toimintaelokuvissa hahmojen ulkoinen toiminta liittyi mietiskelyyn ja keskittymiseen, joka heijastui myös amerikkalaisiin toimintaelokuvaan. Toiminnan ja mietiskelyn suhteesta kehittyi modernin toimintaelokuvan jännite, joka näkyy esimerkiksi Rambo 3 (1988) –elokuvassa. Rambosta tulee buddhalainen munkki, joka

kuitenkin joutuu lähtemään taistelemaan Afganistanin sotaan. (Kinisjärvi ym. 1994, 96.)

Syntetisaattoripohjaiset tunnusmusiikit ja mahtipontinen musiikki kuuluvat myös varsinkin 1980-1990-luvun toimintaelokuvien konventioihin. Urbaanit miljööt, suurkaupungit ja suljetut tilat ovat usein käytettyjä toimintaelokuvien tapahtumaympäristöjä. Audiovisuaalisen teoksen ”näyttämöllepano” eli mise-en-scène koostuu neljästä keskeisestä alueesta: tapahtumaympäristöstä, puvustuksesta, valaistuksesta ja sen esille nostamista muodoista sekä liikkeestä. Näitä eri elementtejä ja niiden välisiä suhteita muokkaamalla syntyy elokuvan visuaalinen maailma. (Herkman 2000, 102.) Toimintaelokuvien tapahtumaympäristöt ovat usein esimerkiksi hylättyjä tehdashalleja, suurkaupunkien katuja tai sotilastukikohtia. Puvustus on yleensä militaristinen ja erilaiset aseet kuuluvat vahvasti osaksi hahmojen puvustusta. Toimintaelokuvat ovat ruumiin spektaakkelia, jossa keskipisteenä on yleensä miehen vartalo, joka muuttuu toiminnan edetessä alastomaksi tai hien, lian ja veren peittämäksi (Kinisjärvi ym. 1994, 97). Vastavaloa käytetään usein korostamaan toimintaelokuvasankareita ja varjoja käytetään sankarin vihollisten esittelyssä.

Toimintaelokuvien konventioista on tullut myös tavaramerkkejä monille elokuvaohjaajille ja tuottajille. Amerikkalainen elokuvaohjaaja Quentin Tarantino käyttää elokuvissaan paljon Art House-väkivaltaa eli tyyliteltyä väkivaltaa. The Telegraphin (2010) haastattelussa Tarantino kertoo, että väkivalta on hänen mielestään viihteen nautittavin muoto. Tarantino käyttää gorea eli verta ”leikitelläkseen” yleisönsä kanssa. Konventioiden liiallinen käyttö voi johtaa myös kliseisyyteen. Amerikkalainen elokuvaohjaaja –ja tuottaja Michael Bay on käyttänyt lähes jokaisessa elokuvassaan kohtausta, jossa helikoptereita lentää auringonlaskussa. Kyseisestä kohtauksesta on muodostunut hänen tavaramerkkinsä, mutta kohtaus on saavuttanut hyvin kliseisen aseman elokuvafanien keskuudessa. (Seibold 2012.)

Kiinalainen elokuvaohjaaja John Woo käyttää usein elokuvissaan hidastettuja toimintakohtauksia. John Woon ensimmäinen Hollywood-elokuva on toimintatähti Jean-Claude Van Dammen tähdittämä *Hard Target* (1993). Woo käyttää

lähes jokaisessa elokuvan toimintakohtauksessa hidastettua kuvaa ja elokuva suorastaan pursuaa hidastettua toimintaa. Woo käyttää toimintakohtausten leikkauksessa sekaisin normaalinopeuksista kuvaa ja hidastettua kuvaa, jota kutsutaan time remappingiksi. Time remapping tekniikka perustuu videokuvan kuvataajuuden (frame rate) muokkaamiseen. Yleisesti elokuvien kuvataajuus on 24 kuvaa sekunnissa, mutta elokuvakameroilla voidaan kuvata ylinopeuskuvia eli hidastuksia, jolloin kuvien määrä sekunnissa voi kasvaa esimerkiksi 120 fps (120 kuvaa sekunnissa). (Wikipedia 2014f.) Suomalainen elokuvaohjaaja Renny Harlin viljelee toimintaelokuvissaan viittauksia Suomeen. Esimerkiksi Harlinin elokuvassa *The Long Kiss Goodnight* (1996), juodaan suomalaista Finlandia-vodkaa ja Suomen lippu esiintyy monessa hänen toimintaelokuvissaan (Wikipedia 2014g).

5.5 The Mate-projektin konventiot

The Mate –projektissa konventioihin on kiinnitetty paljon huomiota ja vaikutteita on otettu 1980- ja 1990-luvun toimintaelokuvista. Käytimme kuvauksissa paljon vastavaloa ja savua, ja useat kohtaukset sekä miljööt ammentavat vaikutteita tunnetuista toimintaelokuvista. Kuvasimme myös paljon ylinopeuskuvia, koska hidastusten käyttäminen kuuluu vahvasti toimintaelokuvien maailmaan. The Mate sisältää myös huumoria, mutta huumori on rakennettu pääasiassa tiettyjen henkilöhahmojen toiminnan ympärille. Musiikit ottavat myös vahvasti vaikutteita 1980-luvun toimintaelokuvien pääasiassa syntetisaattorilla luoduista tunnusmusiikeista. Värimaailmalla haluttiin myös viestiä 1980-luvun toimintaelokuvien henkeä, joissa vahvat kontrastit ja monokromaattinen värimäärittely olivat vahvasti esillä. Monokromaattisessa värimäärittelyssä korostetaan yhtä tiettyä väriä ja säädellään värin puhtautta ja kirkkautta. The Maten värimaailma koostuu pääasiassa sinivihreästä värisävyistä (kuva 2). Monokromaattista värimäärittelyä käytettiin usein 1970 –ja 1980-luvun toimintaelokuvien taistelukohtauksissa, joiden yleisilme luotiin utuiseksi käyttäen hopeaa tai siniharmaata värisävyä (Bordwell & Thompson 2004, 210).

Kuva 2. Kidutuskohtaus, jossa on toimintaelokuvien tyyliin urbaani miljöö. Värimäärittely tukee sinivihreää sävyä ja kovan kontrastin käyttöä. (Kuva: Samuli Hahl.)

The Mate-traileriin haluttiin tuoda myös intertekstuaalisia viittauksia 1980- ja 1990-luvun toimintaelokuvaan nimenomaan pastisseilla, joita hyödynnettiin leikkauksellisilla ja kuvallisilla keinoilla. Pastissin kohteeksi valitsimme mm. elokuvan *Commando* (1985), jonka päätähtenä esiintyy Arnold Schwarzenegger, joka on yksi maailman tunnetuimpia toimintaelokuvatähtiä. Kuvasimme nopea-tempoisen kohtauksen, joka jäljittelee alkuperäistä *Commandon* kohtausta otosten ja leikkausrytmin avulla. Kohtauksessa esiintyvän hahmon toiminta ja puustus viittaavat myös *Commando*-elokuvaan (kuva 3). Loimme viittauksia myös esimerkiksi elokuvaan *Terminator 2* (1991) ja *Rambo: First Blood* (1982). Intertekstuaalista viittaamista muihin toimintaelokuvaan on tehty myös Hollywoodissa. James Cameronin ohjaaman *True Lies* (1994)-elokuvan trailerissa näyttelijä Jamie Lee Curtis sanoo repliikin: "I married Rambo." ("Nain Rambon.") Repliikki viittaa Sylvester Stallonen tähdittämään *Rambo*-elokuvasarjaan, josta tehtiin kolme elokuvaa vuosien 1982-1988 välillä.

Kuva 3. Hahmon puvustus, maskeeraus, kuvakoko ja taustalla oleva savu-elementti jäljittelevät *Commando*-elokuvan kohtausta (Kuva: Samuli Hahl).

Toimintaelokuvien toimintakohtaukset sisältävät usein paljon kalliita erikoistehosteita, joita toteutetaan joko kuvaustilanteissa tai jälkikäteen digitaalisesti. Suomen kansainvälisesti menestynein elokuvaohjaaja Renny Harlin toteaa erikoistehosteista:

“Vaikka erikoistehosteet ovat kalliita, ei niitä pidä roikottaa kankaalla pitkään vain niiden hinnan takia. Ne täytyy saksia mahdollisimman lyhyiksi, jotta katsojat eivät ehtisi ymmärtää katsovansa erikoistehostetta. (Paunio, Siltala & Salminen 1991, 102.)

The Mate-projektin erikoistehosteet on toteutettu pääasiassa digitaalisesti pienen budjetin vuoksi. Kuvausvaiheessa käytimme erikoistehosteina savua, savuheitteitä ja erilaisten objektien, kuten lasin hajottamista. The Mate-trailerissa esiintyy erikoistehosteita, joita ovat aseiden suuliekit, veriroiskeet, räjähdykset ja 3D-mallit. Nykytekniikka mahdollistaa autenttisen näköisten erikoisefektien tekemisen kokonaan jälkityövaiheessa. Kuvasimme materiaalia greenscreeniä eli vihertaustaa vasten, joka tarjosi mahdollisuuksia erikoisefektien toteuttamiseen. Monet elokuvaohjaajat eivät halua käyttää digitaalisia tehosteita elokuvissaan, vaan haluavat tehosteiden olevan mahdollisimman aitoja ja ne toteutetaan kuvausvaiheessa. Yleensä suurten budjettien toimintaelokuvissa erikoistehosteiden tekoon palkataan oma ryhmä, joka suunnittelee ja valmistelee kohta-

ukset. Tehosteryhmä tekee myös pienoismallit, valmistelee matte työn eli erikoisefektitaustat, ja toteuttaa CGI (Computer-Generated Imaginery) -kuvat eli kokonaan tietokoneella luodut kuvat. (Bordwell & Thompson 2004, 28.)

5.6 Genrekonventioiden yhdistäminen

The Mate-projektissa yhdistellään toimintagenreen myös komediallisia elementtejä, joita esiintyy myös The Mate-trailerissa. Komedian käyttö on haasteellista, koska sen liiallinen käyttö varsinkin trailerissa voi antaa väärän kokonaiskuvan teoksesta. Kun kaksi genreä yhdistetään toisiinsa, kumpikin genre tuo mukanaan omat konventionsa. Tämä voi joskus saada vanhan tarinan tuntumaan raikkaalta ja genrejen yhdistäminen voi olla yllättävää. Joskus elokuvista tulee vaikuttavampia, mutta ne voivat myös hämmentää katsojia. (Dancyger 2000, 181.) Toimintakomediagenren kehittäjänä voidaan pitää Joel Silveriä, joka alkoi yhdistelemään epäsuhtaisia ja erirotuisia hahmoja tuottamiinsa elokuviin. 1980-luvun alun toimintaelokuvat keskittyivät lähinnä aseisiin, laitteisiin ja henkijäämistaiseluun. Silver yhdisteli humoristista dialogia jännitykseen ja toimintaan Bruce Willisin tähdittämässä toimintaklassikossa *Die Hard* (1988). Tämä strategia sai naisyleisön kiinnostumaan elokuvasta ja *Die Hardista* tuli valtava menestys. *Die Hard* -elokuvan myötä toimintakomedia-elokuvien suosio kasvoi ja toimintakomediasta muodostui oma genre. (Altman 2002, 68-69.)

The Mate-trailerissa komedia muodostuu lähinnä muutaman hahmon dialogin ja väärinkäsitysten kautta (kuva 4). Kuvaesimerkissä kaksi pikkurikollista on ryöstämässä videovuokraamoja ja toinen hahmoista luulee, että joku on varastanut kaikki DVD-levyt, koska DVD-kotelot ovat tyhjiä. Todellisuudessa jokainen suomalainen elokuvavuokraamossa käynyt katsoja tietää, että DVD-levyt ovat myymälän kassan takana ja itse DVD-levy laitetaan koteloon vasta, kun elokuva vuokrataan. Erehtyminen ja väärinkäsitykset ovat aina olleet leimallisia elokuvakomedialle. Henkilöhahmot kärsivät väärinkäsityksistä, mutta katsojat tietävät aina totuuden. (Altman 2002, 183.) Komedian käyttämisessä on myös omat riskinsä. Hauskan materiaalin leikkaaminen, oli se sitten verbaalista tai visuaalista voi kärsiä genreistä eniten liveyleisöä ajatellen. Jos huumori toimii hyvin, voi

tuntua siltä, että leikkaus on liian nopeaa ja jotkut vitsit hautautuvat. Jos huumori ei toimi, materiaalista tulee niin sanottua kuollutta lihaa valkokankaalla. Komedia on genre, jossa eri yleisöillä on suuri vaikutus. Reaktiot vaihtelevat suuresti eri maissa ja jopa samoissa teattereissa eri viikonpäivinä. (Crittenden 1995, 103.)

Kuva 4: Hahmon repliikki: “Joku on jo pöllinyt nämä kaikki” (Kuva: Samuli Hahl).

5.7 Väkiältä toimintaelokuvissa

Toimintaelokuvat sisältävät usein paljon väkivaltaa ja väkivallan viihdekäyttö toimii monen toimintaelokuvan selkärankana. Elokuvaväkivallalla on monenlaisia psykologisia vaikutuksia katsojaan ja monesti toimintaelokuvissa väkivallan esittämiseen motivoidaan tarinallisen oikeuttamisen keinoin. Näitä keinoja ovat esimerkiksi kosto, rangaistus, oikeudenmukaisuus ja pakko turvautua väkivaltaan suuremman pahan välttämiseksi. Kun katsoja samastuu elokuvan hahmon asemaan, väkivallan eettisyys unohtuu ja väkivallan käyttö koetaan oikeutetuksi. (Bacon 2010, 145.)

Elokuvaohjaaja Paul Verhoeven on tunnettu väkivaltaisista tieteis- ja toimintaelokuvista. Verhoevenin mukaan amerikkalaiset poliitikot ja vallanpitäjät syyttävät Hollywoodia yhteiskunnassa esiintyvistä väkivallasta. Ei kuitenkaan ole mitään todisteita siitä, että elokuvaväkivalta saisi ihmiset harjoittamaan väkivaltaa.

Verhoevenin mukaan ero Amerikan ja Länsi-Euroopan välillä on siinä, että Euroopassa ei voi saada asetta helposti. Niin pitkään, kuin Amerikassa saa ostettua revolverin aivan tuosta vain, ihmiset tulevat ampumaan toisiaan. (Keesey & Duncan 2005, 9-19.)

Verhoeven haluaa osoittaa elokuvissaan usein raa'an väkivallan myötä, miten heikko ja haavoittuvainen ihmisruumis on. Verhoeven haluaa näyttää katsojille väkivallan realismin, kun taas yleisesti Hollywood elokuvissa väkivaltaa peitellään ja sensuroidaan. Hollywood-elokuvien väkivalta on kuin piirretyissä filmeissä eli elokuvan päähenkilö on täysin voittamaton, eikä tämä loukkaa itseään lainkaan. (Keesey & Duncan 2005, 9-19.)

Renny Harlin on myös väkivallan esittämisen kannalla samoilla linjoilla kuin Paul Verhoeven. Harlinin (Paunio ym. 1991, 108-109) mukaan kenenkään ei ole pakko katsoa väkivaltaisia elokuvia ja hän esittää väkivallan sellaisena kuin se on. Harlin kertoo, että Amerikassa väkivallan näyttäminen perustuu kaupallisille periaatteille ja katsojaluvut ovat televisioyhtiöille elintärkeitä. The Mate-projektissa on väkivaltaa, mutta väkivalta ei ole projektissa itseisarvo. Väkivalta on upotettu osaksi kohtausten luonnetta ja väkivallan käyttö hahmojen näkökulmasta on perusteltua. Hahmojen päämäärät ohjaavat heitä väkivaltaisiin tekoihin.

5.8 Ikärajat

Toimintaelokuvien teasereissa ja trailereissa on yleisesti hyvin vähän väkivaltaa, koska väkivaltaisen ja uhkaavan sisällön esittämiselle on omat ikärajasäädöksensä. Motion Picture Association of America (MPAA) arvioi jokaisen elokuvatrailerin ja antaa sille oman ikärajatunnuksensa, joka näytetään mainoksen ensimmäisenä kuvana. Tunnuksat ovat G, PG, PG-13, R ja NC-17. Teasereita ja trailereita näytetään elokuvateattereissa vain ikärajaluokitusta vastaavan elokuvan yhteydessä.

1. (G) General audiences (Sallittu kaikenikäisille)
2. (PG) Parental guidance suggested (Saattaa sisältää materiaalia, jota vanhemmat eivät pidä lapsille soveliaana.)
3. (PG-13) Parents strongly cautioned (Vanhempia kehoitetaan varovaisuuteen. Osa materiaalista voi olla sopimatonta varhais-
teinikäisille.)
4. (R) Restricted (Sisältää aikuisille suunnattua materiaalia. Vanhempien on syytä tutustua elokuvaan tarkemmin, ennen kuin ottavat lapset mukaansa.)
5. (NC-17) Kielletty alle 17-vuotiailta. Sallittu vain aikuisille.
(Motion Picture Association of America 2014.)

Vastaavasti Suomessa ikärajaluokitukset on määritelty tarkemmin. Ikärajaluokituksen lisäksi elokuvissa on sisältömerkintä, joka kertoo, minkä tyyppisen sisällön vuoksi elokuvalle on määritelty tietty ikäraja. Sisältömerkintöjen tunnuksilla on omat kuvalliset symbolit (kuva 5).

1. (S) Sallittu kaikenikäisille.
2. (7) Kielletty alle 7-vuotiailta. Aikuisen (yli 18 v.) seurassa sallittu 4 vuotta täyttäneille.
3. (12) Kielletty alle 12-vuotiailta. Aikuisen (yli 18 v.) seurassa sallittu 9 vuotta täyttäneille.
4. (16) Kielletty alle 16-vuotiailta. Aikuisen (yli 18 v.) seurassa sallittu 13 vuotta täyttäneille.
5. (18) Kielletty alle 18-vuotiailta.
6. (?) Elokuvaa ei ole vielä luokiteltu.

Sisältömerkinnät kertovat seuraavista sisällöistä.

1. Sisältää väkivaltaa.
2. Sisältää seksiä.
3. Voi aiheuttaa ahdistusta.

4. Sisältää päihteiden käyttöä.

(Finnkino 2014.)

Kuva 5: Ikärajat ja sisältösymbolit Suomessa (Kuva: Kansallinen audiovisuaalinen instituutti).

Videopalvelu Youtubessa teasereiden ja trailereiden yhteydessä lukee yleensä Red Band Trailer, jos sisältö on vain aikuisille sallittua ja palvelu vaatii usein sisäänkirjautumisen, jotta videon voi katsoa. Palveluun sisäänkirjautuminen edellyttää, että käyttäjällä on Youtubessa oma tili. Youtuben henkilökunta voi myös poistaa väkivaltaisen tai sopimattoman videon palvelusta tai estää tilinhaltijaa lataamasta lisää materiaalia.

5.9 Tähtiteoria

Elokuvatähti syntyy, kun näyttelijän valkokankaan ulkopuolinen elämä ja persoona nousee yhtä tärkeäksi, kuin hänen näyttelijäntyönsä tai ylittää sen. Tähti-kuva on Hollywoodin suurten studioiden markkinointiosastojen luoma tuote. Tähtirakenne koostuu neljästä elementistä, joita ovat todellinen ihminen (näyttelijä yksityishenkilönä), hänen esittämänsä elokuvaroolit, tähtipersoona ja tähti-kuva. (Hietala 1994, 173-174.)

Toimintaelokuvien luonteeseen kuuluu, että elokuvia tähdittää yksi selkeä miespääosa tai naispääosa. Toimintaelokuvatähdet ovat usein maskuliinisia, lihaksikkaita näyttelijöitä, joista monelta löytyy kamppailulajitausta. Lihaksikkaat toimintasankarit olivat alkukantainen vastalause 1980-luvun pehmeälle New Man-ihanteelle ja heidän hillitön lihaksikkuutensa oli melkein miehisyyden parodiaa (Kinisjärvi ym. 1994, 97). Toimintaelokuvan kultakaudella 1980-luvun Hollywoodissa syntyi useita toimintaelokuvatähten statuksen omaavia näyttelijäsuuruuksia. Amerikkalaisia toimintaelokuvatähtiä ovat esimerkiksi Chuck Norris, Clint Eastwood, Sylvester Stallone, Steven Seagal, Bruce Lee, Bruce Willis ja Wesley Snipes. Hollywood teki myös monesta eurooppalaisesta ja aasialaisesta näyttelijästä toimintaelokuvatähtiä. Tunnettuja Amerikan ulkopuolelta ponnistaneita toimintaelokuvatähtiä ovat mm. itävaltalainen Arnold Schwarzenegger, ruotsalainen Dolph Lundgren, kiinalainen Jackie Chan, belgialainen Jean-Claude Van Damme ja ranskalainen Jean Reno. Keskeisimmät 1980-luvun toimintasankarit ovat Arnold Schwarzenegger ja Sylvester Stallone. Schwarzeneggerin elokuvat ovat urbaaneja ja ironisia, kun taas Stallonen elokuvat ovat luontoon ja vaistoon kytkeytyviä. Schwarzenegger esitti pelkistetyimmillään konetta ja Stallone muistutti perikuvamuodossaan eläintä. Monet toimintaelokuvahahmot ovat olleet kyvyiltään lähes yli-ihmisiä, mutta elokuvassa *Die Hard* (1988) Bruce Willisin hahmo John McClane on tavallinen vitsejä heittävä jokamies, jolla on kaiken lisäksi korkean paikan kammo (Kinisjärvi ym. 1994, 97, 99, 100.)

Suurin osa toimintaelokuvien konkareista tekee edelleen leipätyönsä toimintaelokuvatähtinä ja uusia toimintaelokuvatähtiä on ilmaantunut hyvin satunnaisesti. 1990-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa tunnetuksi tulleita toimintaelokuvatähtiä ovat esimerkiksi englantilainen Jason Statham, kiinalainen Jet Li, amerikkalainen Danny Trejo, amerikkalainen Vin Diesel, amerikkalainen Geena Davis ja ukrainalainen Milla Jovovich. (Wikipedia 2014h.) Toimintaelokuvissa päähenkilö on usein poliisi, rikollinen tai entinen sotilas, jolle aseet ja kamppailulajit ovat ammatin tai taustojen puolesta tuttuja. Yleisesti toimintaelokuvien päätähdenä nähtiin aina mieshenkilö, joka oli tarinan sankari ja pelasti tarinan prinsessan eli naishahmon. Varmasti tunnetuin 1980-luvun toimintaelokuvien naistähti

on *Aliens*-elokuvien pääosassa esiintynyt Sigourney Weaver. Monet näkivät Weaverin *Aliens*-elokuviissa esittämän Ripley-hahmon tuotteena, joka edusti 1970-luvun feminististä aaltoa ja asenteiden muutosta. *Aliens*-elokuvien myötä naiset nähtiin yhtä pätevinä kuin miehet ja maskuliinisiin elokuva-rooleihin alettiin valita myös naisia. (Bordwell & Thompson 2004, 117-118.)

Suomalaisia toimintaelokuvatahtiä ei varsinaisesti ole syntynyt, varmasti siksi, koska Suomessa on tehty hyvin vähän toimintaelokuvia. Aleksi Mäkelän ohjaaman toiminta-rikoselokuvan *Vares* (2004) pääosaa esittävä Juha Veijonen on näytellyt lähes kaikissa Aleksi Mäkelän ohjaamissa toimintaelokuviissa, joten hänet voidaan epävirallisesti luokitella suomalaiseksi toimintaelokuvatahdeksi. *Vares*-rikoselokuvien sarjassa pääosan esittäjä vaihtui vuonna 2009, kun Antti Reini korvasi Veijosen. Reini on myös näytellyt pienissä rooleissa useissa ruotsalaisissa rikos-sarjoissa, joten hänet voi tituleerata 2010-luvun suomalaiseksi toimintaelokuvatahdeksi. Jorma Tommila on näytellyt useissa Jalmari Helanderin ohjaamissa toiminta-lyhytelokuviissa ja hän näytteli myös merkittävää roolia Helanderin *Rare Exportsissa* (2010). Toistaiseksi kukaan suomalainen näyttelijä ei ole vielä saanut pääosaa Hollywoodin toimintaelokuvista. Kuitenkin esimerkiksi näyttelijät Samuli Edelmann, Peter Franzén, Samuli Vauramo ja entinen maailman vahvin mies Jouko Ahola ovat näytelleet sivurooleissa muutamissa Hollywoodin toimintaelokuviissa. Samuli Edelmann näyttelee sivuroolia Tom Cruisen tähdittämässä elokuvassa *Mission Impossible: Ghost Protocol* (2011), Peter Franzen näyttelee Renny Harlinin ohjaamassa rikoselokuvassa *Cleaner* (2007), Samuli Vauramo näyttelee sivurooleja toimintaelokuviissa *The American* (2010), *Bunraku* (2010), *War of the Dead* (2011) ja *Autumn Blood* (2013). Jouko Ahola on näytellyt esimerkiksi Ridley Scottin ohjaamassa elokuvassa *Kingdom of Heaven* (2005) ja elokuvassa *War of the Dead* (2011). (Internet Movie Database 2014b.)

Kun verrataan toimintaelokuvatahtiä Pohjoismaiden kesken, jää Suomi pahasti alakynteen. Ruotsalainen Dolph Lundgren on tehnyt mittavan uran toimintaelokuvatahtena Hollywoodissa ja tällä hetkellä kovassa nosteessa oleva ruotsalainen on Joel Kinnaman, jolle satelee pääosia toimintaelokuvista. Kinnaman näyttelee esimerkiksi pääosaa uusintafilmissoinnissa elokuvasta *RoboCop* (2014).

Hän näytteli pääosaa ruotsalaisissa toimintaelokuissa *Snabba Cash (Rahalla saa)* (2010, 2012 & 2013) ja ponnahti elokuvien suosion myötä suuren yleisön tietoisuuteen. (Internet Movie Database 2014c.) Tanskalainen Mads Mikkelsen tuli tunnetuksi maanmiehensä Nicolas Winding Refnin *Pusher*-elokuvista (1996, 2004 & 2005) ja sai mahdollisuuden näytellä antagonistia James Bond-elokuvassa *Casino Royale* (2006). Nykyään Mads Mikkelsen tähdittää useita Hollywood-elokuvia. (Internet Movie Database 2014d.) Norjalainen rikostoimintaelokuva *Headhunters ("Hodejegerne")* (2011) saavutti suosiota maailmalla ja nosti esiin norjalaisen näyttelijän Aksel Hennien ja tanskalaisen näyttelijän Nikolaj Coster-Waldaun (Internet Movie Database 2014e). Molemmat näyttelijät ovat saaneet *Headhuntersin* jälkeen merkittäviä rooleja Hollywoodin tulevissa toimintaelokuissa. Merkittävä syy siihen, miksi suomalaiset näyttelijät eivät saa merkittäviä kansainvälisiä rooleja, voi liittyä kielitaitoon ja kieliperimään. Pohjoismaissa, Suomea lukuun ottamatta puhutaan germaanisista kieliä, joihin myös englannin kieli kuuluu. Germaanisen kieliperimän pohjalta englannin kielen lausuminen ja aksentin oppiminen on helpompaa, kuin suomalais-ugrilaisissa kielissä, joihin suomen kieli kuuluu. Hollywoodissa vierastetaan suomalaisia myös hahmojen suhteen; nimittäin suomalaiset näyttelijät on usein laitettu esittämään ruotsalaisia hahmoja. Samuli Edelmannin hahmo elokuvassa *Mission Impossible: Ghost Protocol* (2011) on ruotsalainen, kuten myös Samuli Vauramon hahmo elokuvassa *The American* (2010).

The Mate-projektiin haluttiin 1980-luvun toimintaelokuvien tyyliin selkeä pääosan esittäjä. Hahmon nimi on The Mate ja myös elokuva kulkee samalla nimellä. Pääosan esittäjäksi valittiin afrikkalainen näyttelijä, koska saimme sitä kautta tehtyä hahmosta ja tarinasta hyvin mielenkiintoisen. Näyttelijävalinta liittyi myös kansainvälisyyteen, jota halusimme korostaa elokuvassa. Suomessa on muutenkin tehty todella vähän elokuvia, joiden pääosassa on tummaihoisia näyttelijöitä, joten halusimme rikkoa kaavoja ja tarjota jotain uutta. The Mate-hahmo on myös jonkin asteinen kunnianosoitus eksploitaatio-elokuvien alagenrelle blaxploitaatiolle, jossa elokuvien sankarit ovat mustia ja valkoihoiset esittävät roistoina.

6 Toimintaelokuvien teasereiden ja trailereiden analysointia

6.1 Yleistä

Toimintaelokuvien teasereista ja trailereista löytyy vähän tietoa leikkauksellisesta näkökulmasta, joten analysoin ja vertailen niitä pääasiassa leikkaajan näkökulmasta. Katsottavaksi on valittu 15 toimintaelokuvateaseria 26 vuoden aikaväliltä (taulukko 1) ja 30 toimintaelokuvatraileria 52 vuoden aikaväliltä (taulukko 2). Valitsin analysoitaviksi elokuviksi pääasiassa yhden selkeän pääosanesittäjän tähdittämiä elokuvia, koska toimintaelokuvat ovat aina luottaneet elokuva-tähtiin. Vertailen, miten toimintaelokuvan teasereiden ja trailereiden leikkaaminen eroavat toisistaan. Tutkin, millaisista elementeistä toimintaelokuvan teaserit ja trailerit rakentuvat, ja miten ne ovat muuttuneet vuosien saatossa.

Valtaosa analysoitavaksi valituista teasereista ja trailereista on pääasiassa valmistettu Hollywoodissa, mutta joukosta löytyy myös eurooppalaisia ja aasialaisia tekeleitä. Aineistoa kerätessäni havaitsin, että varsinkin ennen 2000-lukua vain murto-osasta Hollywoodin toimintaelokuvista on toteutettu trailerin lisäksi teaseri. Muutenkin Hollywoodissa toimintaelokuvien teaserit ovat harvinaisempia, kuin Euroopassa, jossa useasta toimintaelokuvista on tehty molemmat. Syynä siihen, että trailerit ovat Yhdysvalloissa yleisempiä, voi liittyä katsojatottumuksiin ja elokuvateattereiden suureen määrään. Trailerit ovat elokuvateattereissa yleisimmin näytettyjä mainoksia ja teasereita näkee enemmän Internetissä. Yhdysvalloissa on muihin maihin verrattuna järjetön määrä sisä- ja ulkoilmateattereita. Kansainvälisen elokuvateatterien omistajien liiton (NATO) mukaan Yhdysvalloissa on lähes 40 000 sisävalkokangasta yli 5000:ssa eri paikassa ja 606 ulkoilma-valkokangasta 366:ssa paikassa. Yhdysvalloissa on noin 50-100 elokuvateatteriketjua ja vastaavasti Suomessa on vain muutamia elokuvateatteriketjuja, esimerkiksi Finnkino. (Wikipedia 2014i.)

Analysoin aineistoa selittämiseen pyrkivällä lähestymistavalla, jossa käytetään usein tilastollista analyysia ja päätelmien tekoa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 224). Tarkoituksena ei ole perehtyä kaikkiin teasereihin ja trailereihin yk-

sityiskohtaisesti, vaan tutkia kokonaisuutta, esittää esimerkkejä ja kasvattaa perspektiiviä laajemmaksi. Perehdyn analyysissä tarkemmin teemoihin rakenne ja kerronta.

Taulukko 1. Tutkimuksen 15 toimintaelokuvateaseria järjestettynä julkaisuvuoden mukaan.

ELOKUVA	OHJAAJA	VUOSI	MAA	KESTO	PÄÄOSA
Rambo 3	MacDonald, Peter	1988	USA	0:50	Stallone, Sylvester
True Lies	Cameron, James	1994	USA	01:28	Schwarzenegger, Arnold
Ronin	Frankenheimer, John	1998	USA, Iso-Britannia	01:06	De Niro, Robert
Payback	Helgeland, Brian	1999	USA	01:30	Gibson, Mel
Kill Bill	Tarantino, Quentin	2003	USA	01:55	Thurman, Uma
Crank	Nevelandine, Mark & Taylor, Brian	2006	USA	0:51	Statham, Jason
Harjunpää ja Pahan pappi	Saarela, Olli	2010	Suomi	0:43	Franzén, Peter
Snabba Cash	Espinosa, Daniel	2010	Ruotsi	0:45	Kinnaman, Joel
Rare Exports: A Christmas Story	Helander, Jal-mari	2010	Suomi, Ruotsi, Norja, Ranska	0:48	Tommila, Jorma
Skyfall	Mendes, Sam	2012	USA, Iso-Britannia	01:23	Craig, Daniel
A Good Day to Die Hard	Moore, John	2013	USA	01:09	Willis, Bruce
Boss	D'Souza, Anthony	2013	Intia	01:22	Kumar, Akshay
Machete Kills	Rodriguez, Robert	2013	USA	01:04	Trejo, Danny
The Expendables 3	Hughes, Patrick	2014	USA	0:55	Stallone, Sylvester
The Raid 2: Berandal	Evans, Gareth	2014	Indonesia, USA, Ranska	01:19	Uwais, Iko

Taulukko 2. Tutkimuksen 30 toimintaelokuvatraileria järjestettynä julkaisuvuoden mukaan.

ELOKUVA	OHJAAJA	VUOSI	MAA	KESTO	PÄÄOSA
Dr. No	Young, Terence	1962	USA	03:20	Connery, Sean
Dirty Harry	Siegel, Don	1971	USA	02:58	Eastwood, Clint
Commando	Lester, Mark L.	1985	USA	01:56	Schwarzenegger, Arnold
Invasion U.S.A	Zito, Joseph	1985	USA	01:35	Norris, Chuck
Cobra	Cosmatos, George P.	1986	USA	01:47	Stallone, Sylvester
Die Hard	McTiernan, John	1988	USA	02:33	Willis, Bruce
Hard Boiled	Woo, John	1992	Hongkong	03:13	Yun-Fat, Chow
Under Siege	Davis, Andrew	1992	USA	01:53	Seagal, Steven
Passenger 57	Hooks, Kevin	1992	USA	01:56	Snipes, Wesley
Cliffhanger	Harlin, Renny	1993	USA	01:54	Stallone, Sylvester
Hard Target	Woo, John	1993	USA	01:59	Van Damme, Jean-Claude
Joshua Tree	Armstrong, Vic	1993	USA	02:30	Lundgren, Dolph
Léon: The Professional	Besson, Luc	1994	USA, Ranska	02:14	Reno, Jean
Speed	De Bont, Jan	1994	USA	02:41	Reeves, Keanu
The Legend of Drunken Master	Liu, Chia-Liang	1994	Hongkong	01:50	Chan, Jackie
Mission: Impossible	De Palma, Brian	1996	USA	02:01	Cruise, Tom
The Rock	Bay, Michael	1996	USA	03:08	Connery, Sean Cage, Nicolas
Payback	Helgeland, Brian	1999	USA	02:20	Gibson, Mel
The Transporter	Yuen, Corey	2002	USA, Ranska	01:27	Statham, Jason
Vares - Yksityisetsivä	Mäkelä, Aleksi	2004	Suomi	01:36	Veijonen, Juha
Machete (Grindhouse)	Rodriguez, Robert	2007	USA	03:02	Trejo, Danny

Shooter	Fuqua, Antoine	2007	USA	02:29	Wahlberg, Mark
Taken	Morel, Pierre	2008	USA, Iso-Britannia, Ranska	02:09	Neeson, Liam
Snabba Cash	Espinosa, Daniel	2010	Ruotsi,	01:51	Kinnaman, Joel
The Expendables	Stallone, Sylvester	2010	USA	02:34	Stallone, Sylvester
Colombiana	Megaton, Olivier	2011	USA, Ranska	02:27	Saldana, Zoe
A Good Day to Die Hard	Moore, John	2013	USA	01:52	Willis, Bruce
Kung Fury	Sandberg, David	2014	Ruotsi	02:21	Sandberg, David
Sabotage	Ayer, David	2014	USA	03:07	Schwarzenegger, Arnold
The Raid 2: Berandal	Evans, Gareth	2014	Indonesia, USA, Ranska	02:33	Uwais, Iko

6.2 Rakenne

Toimintaelokuvateasereiden rakenteena on yleisesti käytetty pääasiassa Aristoteleen kolmen näytöksen mallia, jossa tarinalla on alku, keskikohta ja loppu (Bacon 2000, 98). Hollywood-elokuvassa alku-keskikohta-loppu-rakennetta vastaa motiivi-aikomus-tavoite-rakenne. Kolminäytöksisyys pätee myös muihin elokuvan lajityyppeihin ilmeisesti siksi, koska tämä rakenne kykenee tuottamaan oikean nautinnon. (Hiltunen 1999, 115.)

Kolmen näytöksen malli koostuu seuraavista osista.

1. Näytös: Ongelman ja henkilöiden esittely
2. Näytös: Ongelman syventäminen
3. Näytös: Katastrofi, ongelmien ratkaisu (Turjansalo 2008, 29.)

Toimintaelokuvatrailerit käyttävät usein rakenteenaan elokuvantekijä Stefan Avaloksen määrittelemää mallia, jonka mukaan traileri perustuu Aristoteleen kolmen näytöksen malliin, mutta sisältää myös etenkin moderneista Hollywood-

trailereista tutun alku- ja loppuhoukutuksen (Turjansalo 2008, 30).

Avaloksen malli koostuu seuraavista osista:

1. Nopea, joskus äänetön jakso jostakin elokuvan kohtauksesta, joka sisältää yleensä tuotantoyhtiön tai studion logon.
2. Tarinan ensimmäinen näytös, jossa esitellään ongelma ja henkilöt.
3. Toinen näytös eli tarinan keskikohta, jossa elokuvan premissiä eli lähtökohtaa tarkennetaan.
4. Elokuvan ratkaisuun johtavien tekijöiden esittelemine. Näytös voi sekoittua kolmannen näytöksen kanssa.
5. Elokuvan nimen esittelyn jälkeen tuleva lyhyt jakso. Tyyllilajista riippuen se on yleensä jonkinlaisia tunteita herättävä. (Turjansalo 2008, 30.)

Toimintaelokuvatrailerit alkavat usein dramaattisella alkusysäyksellä, jossa esitellään heti kuvallisesti kyseessä olevan toimintaelokuvagenren elokuva.

Trailereiden rakenteellisen muutoksen huomaa, kun tarkastelee rinnakkain traileriteita eri vuosikymmeniltä. 1960-1970-luvulla trailereissa ei vielä ollut selkeää rakennetta, kohtaukset leikattiin yhteen ilman häivytyksiä ja modernin trailerin nopea leikkaus vasta haki itseään. Elokuvan *Dr. No* (1962) traileri on 3 minuuttia ja 20 sekuntia pitkä, joka on lähes minuutin pidempi kuin toimintaelokuvatrailerit yleensä.

6.3 Kerronta

“Mitä on kerronta ja mikä on sen merkitys? Yksinkertaisesti ja ytimekkäimmin kerronnan voi määritellä kahden tai useamman peräkkäisen tapahtuman esittämiseksi kausaalisesti toisiinsa liittyvinä ja jostakin tietystä näkökulmasta käsin.” (Bacon, 2000, 18.) Analysoimistani 15 teaserista yleisimmät käytetyt kerrontatyylit ovat dialogikerronta ja montaasi. Ekstradiegeettinen kertojaääni eli tarinan ulkopuolelta tuleva kertoja on teasereissa hyvin harvinaista. 1980-luvulla ekstradiegeettistä kertojaääntä käytettiin sekä teasereissa ja trailereissa, josta hyvänä esimerkkinä on *Rambo 3* (1988). Dialogikerronnassa elokuvan juonta esitellään elokuvan hahmojen käyttämän dialogin kautta.

Yleisesti dialogi paljastaa elokuvan pääongelman, mutta ei paljasta juoniratkaisuja. Esimerkiksi elokuvan *Skyfall* (2012) teaseri alkaa montaasimaisella leikkauksella esitellen elokuvaa staattisilla kuvilla. Kuvakerrontaa tukemassa on tunteikasta musiikkia ja dialogikerrontaa. Teaserin edetessä siirrytään kohtauskerrontaan, jossa Daniel Craigin esittämää James Bondia kuulustellaan. Tässä kohtaa voidaan havaita, että aikaisemmin kuultu dialogi oli peräisin kyseisestä kuulustelukohtauksesta.

Pelkästään montaasikerronnan ja vahvan musiikin käyttäminen on yleistynyt teasereissa 2000-luvulla. Elokuvien *Kill Bill* (2003), *A Good Day to Die Hard* (2012) ja *The Raid 2: Berandal* (2014) -teasereiden kerronta perustuu montaa- sin ja musiikin käyttöön. *A Good Day to Die Hard*in teaserissa toimintakohtauksia on leikattu rytmisellä montaasilla klassisen musiikin tahtiin. *The Raid 2: Berandal* -teaserissa musiikki on enemmän elokuvan ambienssiin eli ilmapiiriin nojautuvaa ja antaa elokuvasta vahvan tunnelman. *The Expendables 3* (2014) – elokuvan teaserissa on analyysiin valituista teasereista yksinkertaisin toteutus. Teaserissa elokuvan nimekäs näyttelijäkaarti kävelee rivissä kameran ulkopuolelta kameran ohi ja koko rivistö kääntyy kohti kameraa. Näyttelijät näkyvät silueteissa, kunnes valkokeilat syttyvät ja näyttelijät paljastetaan. Tämän jälkeen näyttelijöiden yläpuolella vilisee elokuvan tähtikaartin nimiä tekstigrafiikalla. *The Expendables 3* on toimintaelokuvatähdistä koostuvan elokuvasarjan kolmas osa ja jo nimekkään tähtikaartin esittely saa aikaan suuria odotuksia elokuvasta.

Tutkituista 30 trailerista yleisin kerrontatyyli on ekstradiegeettisen voice-overin käyttäminen. 1980-1990-luvulla varmasti lähes jokaisen toimintaelokuvatrailerin tunnetuin konventio on maskuliinisen kertojaäänien käyttö. Voice-overin tehtävänä trailerissa on ollut esitellä elokuvan juonta, mutta vieläkin enemmän korostaa elokuvan päähenkilön mahtavuutta. Voice-over korostaa sitä, miten yksi mies ryhtyy uhmaamaan esimerkiksi kokonaista armeijaa tai terroristijoukkoa. 1980-1990-luvun trailereissa on yleistä liittää elokuvatähti osaksi elokuvan nimeä, jolloin elokuvaa mainostetaan elokuvatähden statuksella. Esimerkiksi elokuvan *Die Hard* (1988) trailerissa voice-over toteaa: ”Hän on mies, josta on helppo pitää ja hänet on vaikea tappaa. Bruce Willis, *Die Hard*.” Myös elokuvaohjaajien ja tuottajien nimiä käytetään mainostuksessa. Luultavasti tunnetuim-

pia amerikkalaisia ”traileriääniä” on jo edesmennyt Donald LaFontaine, joka antoi äänensä tuhansille toimintaelokuvatrailereille. LaFontaine oli mies, jonka avulla elokuvat myytiin. Hän sai houkuteltua katsojat elokuvan luokse. (Moviehole 2008.) Toimintaelokuvien trailereissa on harvinaisempaa käyttää voice-overina esimerkiksi tarinan päähenkilöä, mutta esimerkiksi *Vares – Yksityisetsivä* (2004) ja *Payback* (1999)- elokuvissa näin on tehty. Vares-elokuvan trailerissa merkillepantavaa on myös otosten siirtymät. Yleisesti siirtyminä käytetään häivyttämistä mustaan, mutta Varesen trailerissa käytetään paljon pyyhkäisy-siirtymää vasemmalta oikealle. Pyyhkäisy-siirtymässä toinen otos tulee toisen tielle ja ”työntää” edellisen otoksen pois kuvista (Juntunen 1997, 173.)

Harlinin ohjaama *Cliffhanger* (1993) erottuu vahvasti oman vuosikymmenensä trailereista. Traileri on leikattu kokonaan rytmistä montaasia käyttäen ja musiikkina on käytetty Mozartia. Yleisesti 1990-luvulla toimintaelokuvatrailerit luottivat vielä voice-over kerrontaan ja elokuvatähden korostamiseen. Poikkeava toteutus on voinut vaikuttaa elokuvan menestykseen, sillä elokuva on pääsylipputuuloissa mitattuna vuoden 1993 seitsemänneksi tuottoisin elokuva maailmassa. (Wikipedia 2014j.) Klassisen musiikin käyttö ja eepinen tunnelma on nostettu esiin myös John Mooren ohjaamassa *A Good Day to Die Hard*-elokuvan trailerissa, jossa käytetään Beethovenin musiikkia. Samaa musiikkia on käytetty myös elokuvan teaserissa.

Toimintaelokuvatrailereiden kerronnassa ja tyyliässä huomaa tapahtuneen muutoksia 2000-luvulla. Voice-overin käyttö on harvinaisempaa ja sen sijaan suositetaan dialogikerrontaa ja tekstigrafiikkaa kerrontavälineenä. Tekstit ovat lyhyitä ja ne liittyvät elokuvan päähenkilöön ja pääkonfliktiin. Esimerkiksi elokuvan *Shooter* (2007) trailerissa on teksti ”He believed in honour” (”Hän uskoi kunniaan”) ja elokuvan *Colombiana* (2011) trailerissa teksti ”Vengeance is Beautiful” (”Kosto on suloinen”). Voice-overin käytön vähentymiseen voi olla syynä se, että ekstradiegeettinen kertojaääni trailereissa on saavuttanut liian kliseisen aseman ja se on loppuun kulutettu. Toinen syy voi olla toimintaelokuvia koskevaa kritiikkiä kohtaan, koska yleisesti kriitikot eivät arvosta toimintaelokuvia. Kriitikot pitävät toimintaelokuvia usein pinnallisina, mutta 2000-luvulla toimintaelokuvaan itses-

sään on tullut lisää sisältöä ja elokuvat eivät enää ole vain silmitöntä räiskintää. Modernit toimintaelokuvat herättävät huomiota ulkoisella vaikuttavuudellaan, mutta sisällössä on myös lyriikkaa ja tarina voi olla koskettava (Kinisjärvi ym. 1994, 99). Elokuvan juonen osuutta on haluttu korostaa esimerkiksi Pierre Morelin ohjaaman *Taken* (2008) elokuvan trailerissa. Toimintakohtauksia näytetään vain muutamina välähdyksinä ja traileri luottaa enemmän tunnelman luomiseen ja juonen esittelyyn.

Huomioitavaa 2000-luvun trailereissa on myös se, että huumorin osuus on kasvanut. Huumori luodaan one-linereilla ja humoristisilla trailerin päättävillä vitseillä. *The Expendables* (2010) –elokuvan trailerissa yhdistetään 1980-luvun kerrontaa modernin toimintaelokuvan kerrontatyyliin. Traileri sisältää dialogikerrontaa, tekstikerrontaa ja ekstradiegeettistä kerrontaa. Traileri sisältää useita one-linereita, joita elokuvan tähtikaarti esittää toisilleen. Trailerin lopussa on myös one-liner, joka päättää trailerin. Toimintaelokuvatrailereiden musiikki on myös kokenut muutoksia 2000-luvulla. 1980-1990-luvulla musiikkina käytettiin elokuvaan sävellettyjä syntetisaattoripohjaisia teemamusiikkeja, mutta nykyään musiikkina käytetään usein rockmusiikkia.

6.4 Vertailu

Tutkimuksen perusteella toimintaelokuvan teasereissa ja trailereissa on paljon samaa, mutta eroja on havaittavissa. Yhteistä molemmilla on etenkin runsas häivytysten käyttö siirtymäefekteinä ja montaasi. Leikkauksellisia konventioita, kuten hidastuksia käytetään enemmän teasereissa. Teasereihin valitut otokset sisältävät usein yksinkertaista toimintaa ja otosten perusteella elokuvan juonestta on hankala päästä jyvälle. Kerronnallisena eroavaisuutena on, että teaserit paljastavat vain hyvin vähän elokuvan juonesta ja esittelevät enemmän elokuvan vallitsevaa tunnelmaa. Teaserit rakentuvat usein yhden keskeisen kohtauksen ympärille, kun taas trailerit esittelevät monilinjaisempaa rakennetta ja useampia kohtauksia, joiden myötä katsojan medialukutaitoa testataan. Kesto on myös olennainen ero teasereissa ja trailereissa. Teaserit ovat keskimäärin yhden minuutin mittaisia ja trailereiden pituus on keskimäärin kahden ja kolmen

minuutin välillä. Voice-overin käyttö on paljon yleisempää trailereissa. Kerrontatavoiltaan vahvasti erilaiset ovat *Payback* (1999)-elokuvan teaseri ja traileri. Teaserissa on käytetty pelkästään tekstikerrontaa ja trailerissa dialogikerrontaa sekä voice-overia, joka muuttuu diegeettisestä ekstradiegeettiseksi. Elokuvan päättähti Mel Gibson toimii diegeettisenä kertojana ja kerronta muuttuu trailerin loppua kohden ekstradiegeettiseksi voice-overiksi. Myös *The Raid 2: Berandal* (2014) –elokuvan teaseri ja traileri eroavat kerronnaltaan vahvasti toisistaan. Teaseri käyttää kerrontakeinona montaasia ja musiikkina ambienssiä. Leikkaus keskittyy yhden kohtauksen ympärille, jossa elokuvan pääosan esittäjä Iko Uwais hakkaa nyrkeillään vankilasellin seinää, johon on piirretty ihmisen ääri viivat. Seinän hakkaamisen kiihtyessä leikataan ristiin otoksia elokuvan eri vaiheista. *The Raid 2: Berandal*in traileri puolestaan käyttää dialogikerrontaa sekä diegeettistä voice-overia. Leikkaus etenee intellektuaalisen montaasin keinoin, jossa otosten välille luodaan yhteyksiä tunteiden ja älyn kautta (Bacon 2000, 91.) Trailerin musiikkina on käytetty Händelin säveltämää Sarabande-kappaletta. Trailerin edetessä musiikki voimistuu ja elokuvan taistelukohtauksia esitetään montaasin avulla. Klassinen musiikki ja taistelukohtaukset luovat traileriin esteettisen tunnelman.

Eroja teasereissa ja trailereissa on myös eri maiden välillä. Hongkongissa tuotetut trailerit esittelevät käytännössä pelkästään toimintaa ja taistelulajeja. Juonen osuus jää vähälle trailereissa, mutta toimintaelokuvien konventiot ottavat vallan. Esimerkiksi elokuvan *Hard Boiled* (1992) trailerissa kerrontatyylinä on montaasi ja traileri sisältää käytännössä vain räiskintäkohtauksia leikattuna yhteen. Osittain Euroopassa tuotetuista trailereissa huomaa, että välähdysleikkauksen käyttö ja myös rinnakkainen toiminta on yleistä. Rinnakkaisella toiminnalla tarkoitetaan kuvan jakamista ristileikkauksella siten, että katsojan on mahdollista nähdä kaksi tai useampaa paikkaa samaan aikaan (Juntunen 1997, 172). Esimerkiksi osittain Ranskassa tuotettujen *The Transporter* (2002), *Taken* (2008) ja *Colombiana* (2011) –trailereissa esiintyy kyseisiä leikkauskeinoja.

6.5 Benchmarking-analyysin hyödyntäminen

Käsittelen tässä luvussa benchmarking-analyysin eli vertailuanalyysin avulla, miten analysoidut teasert ja trailerit auttoivat leukkausprosessia. Käsittelen analyysin avulla pääasiassa trailerin leikkausprosessia, koska trailerin tekeminen on ollut projektin ensisijainen päämäärä. Teaserin tekeminen tuli mukaan myöhemmin, kun prosessi oli jo hyvin pitkällä. Benchmarking käsitteelle ei ole kyetty luomaan suomenkielistä nimeä tai käännöstä, koska Suomen kielestä ei löydy sellaista sanaa, joka loisi mielikuvan vertailusta ja parhaiden käytäntöjen etsimisestä. Hyödyntämäni benchmarking-luokittelu on pääasiassa parhaita käytänteitä omaksuvaa, jossa havaitaan toisten käyttämät laadukkaat toimintatavat ja sovelletaan niitä omaan työskentelyyn. (Karjalainen 2002.)

Benchmarkingin perusaskleet voidaan määritellä kahdeksaan vaiheeseen.

1. Määritellään benchmarking-kohde.
2. Etsitään vastaava paras prosessi.
3. Opitaan oma avainprosessi.
4. Opitaan valittu vastaava prosessi.
5. Määritellään suorituskkyero ja syyt.
6. Asetetaan tavoitteet.
7. Sovelletaan menetelmiä ja otetaan käyttöön.
8. Vakiinnutetaan tavoite ja kehitetään edelleen.

(Tuominen 1993, 42-43.)

Ensimmäisessä vaiheessa määrittelin benchmarkingin kohteen, joka tässä tapauksessa on toimintaelokuvatraileri. Vaiheessa kaksi etsin vastaavan parhaan prosessin ja valitsin prosessin lähtökohdaksi Rodriguezin valetrailerin *Machete* (2007). Valetrailerin juoni, rakenne ja konventiot vaikuttivat suuresti The Mate-trailerin suunnitteluun ja myös käsikirjoitukseen otettiin vaikutteita Machetesta. Valetraileri on hyvin leikattu ja siinä on useita konventioita ja efektejä, jotka saivat kiinnostumaan tästä kuvitteellisesta elokuvasta. Valetraileri tarjosi myös uudenlaisen toimintaelokuvahahmon, joka on käytökseltään rajumpi, kuin 1980-luvun toimintaelokuvahahmot. Kolmannessa vaiheessa oma avainprosessi eli

trailerin leikkaaminen täytyi oppia tuntemaan. Perehdyin lähdeaineiston avulla yleisesti käytettyyn trailerin rakenteeseen ja tutkin millaisista konventioista toimintaelokuvatrailerit koostuvat. Havaitsin, että trailerit käyttävät usein Avaloksen viiden näytöksen mallia ja päätin soveltaa sitä prosessissa. Neljännessä vaiheessa täytyi oppia tuntemaan vastaava paras prosessi. Tutustuin analyttisemmin *Macheten* valetraileriin, sen rakenteeseen ja kerrontaan. Traileri on yleisilmeeltään 1980-luvun toimintaelokuvatrailerin tyylinen ja siinä käytetään ekstradiegeettistä voice-overia ja dialogikerrontaa. Traileri on pituudeltaan 3 minuuttia 2 sekuntia pitkä. Seuraavaksi esittelen *Machete*-valetrailerin purettuna osiin ja analysoin traileria.

1. Tuotantoyhtiöiden esittely ja lyhyt nostalginen mainosteksti (0:00 – 0:32)
2. Alkuasetelman ja henkilöiden esittely. (0:33 – 0:55)
3. Ongelman tarkennus. (0:56 – 01:22)
4. 1. Yhteenotto, käännekohta ja uusi ongelma (01:23 – 01:49)
5. Protagonistia korostava esittely. (01:24 – 02:18)
6. 2. Yhteenotto, käännekohta (02:19 – 02:26)
7. Ratkaisuun johtavien tekijöiden esitteleväminen. (02:27 - 03:00)
8. Ilmoitus elokuvan ikäraja (03:00 – 03:02)

Traileri alkaa kuten Hollywood-trailerit yleensä, eli alussa esitellään tuotantoyhtiöiden logot, jotka ovat Dimension Films ja Troublemaker Studios. Trailerin alussa on myös nostalginen mainosteksti ("Prevues of Coming Attractions") ("Esikatseluita tulevista houkutuksista."). Tyyllillisesti tekstiä on muokattu näyttämään vanhemmalta, laittamalla siihen häiriöefektejä. Kuvassa on vanhalle filmille tyypillisiä "roskia" ja ääni särisee. Kuvallisia häiriöefektejä esiintyy koko trailerin ajan ja tällä tavoin kunnioitetaan ja imitoidaan 1970-luvun eksploitaatioelokuvien kuluneen ja roskaisen filmin ulkonäköä. Trailerissa on selkeä päähenkilö Machete, jonka ympärille ekstradiegeettisen voice-overin kerronta perustuu. Kertojääni on paljon ronskimpi, kuin toimintaelokuvatrailereissa yleensä ja kerronnassa käytetään kiro sanoja. Protagonistia korostetaan nimenomaan meksikolaisena hahmona, joka on raju ja hyvin väkivaltainen. Pääosan esittäjä Danny Trejo on ulkonäöltään hyvin karski ja häneltä löytyy suuri määrä tatuoin-

teja ja arpia. Trejo on ollut oikeassa elämässään vankilassa useita vuosia ennen näyttelijän uraansa; hänen taustansa luo hänelle todella katu-uskottavan statuksen verrattuna muihin toimintaelokuvatähtiin. Trailerin myötä *Machetesta* välittyy vahvasti sen omaperäisyys ja uudenlaisen toimintaelokuvahahmon sisäänajo. Asiat esitellään pilke silmäkulmassa hyvin yliampuvaan sävyyn, mutta ehkä juuri siksi traileri on saavuttanut niin suuren suosion, koska siinä rikotaan rajoja.

Viidennessä vaiheessa määrittelin suorituskykyeron ja syyt. Machete-traileri on Hollywoodissa tuotettu traileri, jonka resurssit ovat aivan eri luokkaa, kuin The Mate-trailerissa, joten ratkaisumalleja toteutukseen täytyi hakea myös muualta. The Mate-projektin budjetilla emme voineet kilpailla The Machete-trailerin kanssa, mutta omaperäisellä juonella, hahmoilla ja toteutuksella, sekä muutamilla visuaalisilla elementeillä voisimme luoda samanlaisen illuusion kuvitteellisesta toimintaelokuvasta. Katsoin useita kymmeniä toimintaelokuvatrailereita eri vuosikymmeniltä ja tutkin millaisia kerrontatapoja ja konventioita niissä on käytetty. Havaitsin, että useimmissa trailereissa pääasiallinen kerrota tapahtuu voice-overilla ja toimintaelokuvagenre tuodaan esiin toimintakohtauksista kootuilla montaaseilla. Viidennessä vaiheessa tapahtui yllättävä asia, joka sai pohtimaan The Mate-trailerin prosessia uudestaan.

Vuoden 2013 joulukuussa julkaistiin Ruotsissa pienellä budjetilla toteutettu valetraileri *Kung Fury* (2013), joka ammentaa vaikutteita 1980-luvun toimintaelokuvista ja tarina myös sijoittuu samalle vuosikymmenelle. Kun näin ensimmäistä kertaa kyseisen trailerin, mielessäni pyöri ristiriitaisia ajatuksia. Traileri on toteutukseltaan erittäin laadukas ja hauska, mutta samalla rinnastin sitä The Mate-projektiin, koska traileri tuli niin lähelle omaa suunnitelmaani. *Kung Furyn* traileri muistuttaa kaikessa yliampuvuudessaan *Macheten* valetraileria. Siitä löytyy ekstrapadieettinen voice-over, joka korostaa päähenkilöä, sekä laadukkaita erikoisefektejä. Olimme kuvanneet jokseenkin samanlaista materiaalia, kuin *Kung Furyn* trailerissa, jolloin täytyi ruveta pohtimaan, olemmeko oikealla tiellä. Onko tuleva The Mate-traileri tarpeeksi omaperäinen, että erotumme esimerkiksi *Kung Fury* -trailerista, koska The Mate-projekti on vahvasti kansainvälisyyteen pyrkivä projekti, kuten myös *Kung Fury*. Tässä kohtaa trailerin ja projektin yleis-

tä tyyliä täytyi pohtia vakavasti, koska alkuperäisen suunnitelman mukaan lähitisimme nyt tavallaan kilpailemaan *Kung Fury* -trailerin tyylin kanssa. Kuudennessa vaiheessa asetin tavoitteeksi leikata materiaalista n. 3 minuuttia pitkän toimintaelokuvan trailerin, kuten *Machete*.

Seitsemännessä vaiheessa sovelsin menetelmiä ja hyödynsin niitä omaan käyttöni. Aloitin leikkausprosessin ja ensimmäinen testiversio oli juuri tyyliiltään *Macheten* ja *Kung Fury* -trailerin tyylinen kokonaisuus, jossa päähenkilöä korostetaan ja tyyli on hieman yliampuva. Testiversio osoitti heti, että *Kung Fury* -traileri vaikutti alitajunteisesti liikaa tekemiseen ja suunta ei ollut enää oikea. *Kung Fury* -trailerissa juonen osuus on hyvin minimaalinen ja trailerin vahvuudet liittyvät konventioiden, yliampuvien erikoisefektien ja tapahtumien esittelyyn. Aloitin muokkaamaan trailerin leikkausta enemmän vakavasti otettavan tarinan suuntaan, jossa juonen osuus korostuu. Leikkaus eteni parempaan suuntaan ja oma tyyli alkoi hahmottumaan. *Kung Fury* -trailerin vertailuanalyysi siis vaikutti aluksi negatiivisesti prosessiin, mutta auttoi löytämään vahvuudet omasta projektista ja traileri kehittyi koko ajan tyyllillisesti kuvatulle materiaalille soveltuvampaan suuntaan.

Leikkausvaiheessa pohdin myös pitkään, millä tavalla elokuvan näyttelijät esitellään trailerissa. Testasin aluksi esimerkiksi *Django Unchained* (2013)-elokuvan trailerissa käytettyä tyyliä, jossa näyttelijää esittelevä otos pysähtyy ja muuttuu graafiseksi kuvaksi, johon liitetään mukaan tekstillä näyttelijän nimi. Pysäytyskuvat eivät kuitenkaan sopineet tyyllillisesti traileriin, koska niiden käyttö tuntui hidastavan leikkausta. Päädyin lopulta ratkaisuun, jossa ainoastaan näyttelijän nimi esitellään graafisella pohjalla ja graafista kuvaa edeltävä tai seuraava kuva sisältää lyhyen otoksen näyttelijästä. Tätä tyyliä on käytetty esimerkiksi elokuvan *Sabotage* (2014) -trailerissa. Lopulta pitkän jalostuksen, yrityksen ja erehdyksen kautta trailerista muodostui kokonaisuus, jossa juonen osuus korostuu ja toimintaelokuvan konventioita esitellään toimintakohtauksista koostuvalla montaasilla. Rakenteeltaan lopputulos on hyvin samankaltainen kuin *Macheten* valetailerissa, jossa rakenne on luotu onnistuneesti käyttämällä juonellisia käännekohtia. Kahdeksannessa vaiheessa analysoin valmista traile-

ria ja pohdin jatkoa ajatellen, mitä asioita täytyy parantaa, jotta lopputuloksesta saa vielä paremman.

7 The Mate - teaserin ja trailerin leikkaaminen

7.1 Rakenne

Teaserin rakenteena sovelsin aristotelelaista kolmen näytöksen mallia, Teaseri on pituudeltaan 48 sekuntia ja se sisältää viisi jaksoa.

1. Ongelman ja henkilöiden esittely: (0:00 - 0:13)
2. Antagonistin esittely, toiminnan nousu: (0:14 - 0:26)
3. Yhteenotto, käännekohta (0:27 - 0:30)
4. Häivytys (0:31 – 0:40)
5. Elokuvan mainos (0:41 – 0:48)

Ensimmäinen jakso alkaa dramaattisella alkusysäyksellä, joka on myös kohta-uskerrontaa. Kohtaus paljastaa elokuvan ongelman, kun The Mate on köytetty-nä tuolissa. Seuraa suhteellinen leikkaus, jonka jälkeen seuraa toinen jakso, jossa esitellään tarinan antagonistin, joka sanoo teaserin avaavan repliikin “It’s you against my world” (“Sinä vastaan minun maailmani.”). Suhteellisessa leikkauksessa otokset leikataan siten, että niiden välille muodostuu käsitteellinen yhteys (Juntunen 1997, 173.) Repliikin jälkeen seuraa kiihdytys, jossa esitellään elokuvan tapahtumia montaasin avulla. Kolmannessa jaksossa tarinan protagonistin eli The Mate vastaa aikaisemmin kuultuun antagonistin repliikkiin “Your world is about to break.” (“Sinun maailmasi on hajoamassa”). Teaserissa esitellään keskeiset hahmot ja tarinan pääkonflikti, joka on näiden kahden hahmon välillä. Konfliktin luominen on draaman rakentamista, jolla asia kerrotaan ikään kuin tarinana, vaikka todellisuudessa oikeaa tarinaa ei olisikaan kerrottavana (Herkman 2000, 107). Neljännessä jaksossa seuraa häivytys, jossa esitellään elokuvan nimi ja The Maten siluetti-otos, jossa hahmo kävelee hidastettuna kohti kameraa. Viidennessä jaksossa on rakenteesta erillinen lyhyt osuus, jossa The Mate-hahmo esittelee itsensä ja mainostaa elokuvaa esittämällä kysymyk-

sen suoraan katsojalle. Suoraan kameralle esiintyminen on tekijän ilmaisu –ja tyylikysymys, jossa näyttelijä voi vaikka paljastaa katsojalle salaisuuden (Pirilä & Kivi 2005, 55).

Trailerin rakenteena sovelsin elokuvantekijä Stefan Avaloksen viiden näytöksen mallia ja Ola Olssonin valaskala-mallia. Ola Olssonin valaskala-malli sisältää kolme näytöstä, joihin liittyy kaksi käännekohtaa. Valaskala-malli on yleinen ”Kuka voittaa”-tarinoiden käyttämä dramaturgia. (Sundstedt 2009, 98-99.) Traileri on pituudeltaan 2 minuuttia 42 sekuntia ja se sisältää seitsemän näytöstä.

1. Ongelman ja henkilöiden esittely. (0:00 – 0:21)
2. Alkuasetelman esittely. (0:22 - 0:51)
3. Ongelman tarkennus. (0:52 – 01:00)
4. 1. Yhteenotto, käännekohta ja uusi ongelma (01:01 – 01:18)
5. 2. Yhteenotto, käännekohta (01:19 – 01:24)
6. Ratkaisuun johtavien tekijöiden esittelemine. (01:24 - 02:34)
7. Lyhyt tunteita herättävä jakso. (02:34 - 02:42)

Ensimmäinen jakso alkaa yhdistelmällä, jossa on käytetty arvoituksellisesta ja pohjustavaa alkusysäystä. Arvoituksellisessa alkusysäys voi olla hämähä ja valaistus sekä ääni voivat vahvistaa mystiikan tuntua. Yleisön uteliaisuus herätetään, mutta samalla syntyy myös epävarmuutta ja epätasapainoa. (Sundstedt 2009, 109.) Trailerin ensimmäinen kuva on siluettikuva tarinan päähenkilöstä ja sillä on tarkoitus korostaa elokuvan mystisyyttä (kuva 6).

Kuva 6. Trailerin ensimmäinen kuva, jossa on käytetty arvoituksellista alkusysäystä (Kuva: Samuli Hahl).

Alkusysäyksessä käytetään diegeettistä voice-overia. Kertojana toimii tarinan protagonistin eli The Mate. Trailerin ensimmäiselle repliikille on annettu paljon painoarvoa ja repliikki on seuraavanlainen: "You don't know me, but I have done bad things in my life." ("Sinä et tunne minua, mutta olen tehnyt pahoja asioita elämässäni.") Ensimmäiseen repliikkiin voidaan vangita esimerkiksi henkilöhahmon taustat ja päämäärä (Sundstedt 2009, 302). Voice-overin myötä avataan elokuvan pääkonfliktia ja kuvakerronnan avulla esitellään elokuvan hahmoja. Toisessa jaksossa esitellään tarinan alkuasetelma, kun The Mate vastaanottaa mystisen paketin. Kolmannessa jaksossa tarkennetaan ongelmaa ja esitellään lisää hahmoja. Neljännessä jaksossa seuraa käännekohta, kun The Mate vangitaan ja seuraa uusi ongelma. Viidennessä jaksossa seuraa jälleen uusi käännekohta, joka liittyy elokuvan pääongelmaan ja paljastaa uutta tietoa. Viidennessä jaksossa esitellään elokuvan ratkaisuun johtavia tekijöitä. Myös näyttelijät, elokuvan nimi ja tekijät esitellään. Näyttelijät esitellään tietyssä järjestyksessä. Jos sarjassa on yksi selkeä pääosan esittäjä, hänet mainitaan ensimmäisenä. Viimeiseksi jätetään yleensä tarinan kannalta merkittävä hahmo tai muuten arvostettu näyttelijä. (Turunen 2010, 32.) Kuudes jakso on lyhyt jakso komediallista kohtauskerrontaa, joka sisältää one-linerin.

7.2 Vertailu

Teaserin ja trailerin lähtökohtana oli tehdä kaksi erilaista elokuvan mainosta, joissa käytettäisiin mahdollisimman vähän samaa materiaalia. Teaserissa paljastetaan vain hieman lyhytelokuvan tyyliä, kun taas trailerissa avataan enemmän tarinaa ja esitellään laajemmin henkilöhahmoja. Tavoitteena oli olla paljastamatta liikaa tarinaa ja että traileri tavallaan jatkaisi siitä, mihin teaseri jäi. Teaseri loppuu samaan kuvaan, josta traileri alkaa. Teaserissa on käytetty paljon ns. siluettikuvia elokuvan hahmoista, jotka tuovat teaseriin mystisyyttä ja uhkaavaa tunnelmaa. Traileri sekoittaa keskenään enemmän teemoja ja katsojan medialukutaitoa testataan teemojen yhdistämisen kautta. Teaserin teemat pysyvät pääasiassa pääkertomuksen parissa.

Taidekokemus perustuu dialogiin, jossa teos ja vastaanottaja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Elokuvan otosten muodostamien kohtausten ja fragmenttien välille pitää rakentua vuorovaikutus, jotta teoksen ja vastaanottajan pystyisi lopulta tarjoamaan vastaanottajalleen taide-elämyksen (Pirilä & Kivi 2008, 64.) Teaserin kerrontatyyli on pääosin montaasikerrontaa ja dialogikerrontaa. Trailerin kerronta taas on diegeettistä voice-overia ja dialogikerrontaa.

7.3 Leikkausprosessi

Teaserin leikkaamiseen minulla oli selkeä visio ja halusin luoda teaseriin vahvan tunnelman, joka alkaa pelkistetyllä kohtauskerronnalla. Pelkistetyllä kohtauskerronnalla tarkoitan sitä, että käytin hyväkseni elliptistä leikkausta, jonka avulla tiivistin toimintaa ja halusin esitellä vain kohtauksen vallitsevan tilanteen (kuva 7). Kohtauksessa huoneen katossa lentää yöperhonen. The Mate-hahmo istuu köytettynä tuolissa ja tämän käsistä tippuu verta ja veri on muodostanut pienen verilammikon lattialle. Kohtauksen kolme ensimmäistä kuvaa ovat lähikuvia, joiden jälkeen siirrytään yleiskuvaan tilanteesta. Lähikuvien jälkeinen etäännyttävä otos tarjoaa pohdinnan hetken, jolloin voidaan muodostaa yleinen visio henkilöhahmoihin ja heidän tilanteeseensa (Valkola 1999, 88). Halusin teaserin kokonaisuudesta mystisen ja kysymyksiä herättävän. Päätin käyttää

lähes staattisia kuvia ja korostaa äänen osuutta tunnelman luojana. Kohtauskerronnassa vallitsee yleensä saman ajan ja paikan vaatimus, ja niissä tarina ja juoni ovat vahvasti mukana (Pirilä & Kivi 2008, 45).

Kuva 7. Kuvasarja havainnollistaa kohtauskerrontaa, jossa kohtauksen tapahtumat on tiivistetty elliptisellä leikkauksella (Kuva: Samuli Hahl).

Teaserin leikkaaminen oli nopea prosessi ja raakaleikkasin ensimmäisen version yhdellä kertaa. Näytin raakaleikkattua teaseria The Mate-projektin työryhmäläisille ja kysyin heidän mielipiteitään. Vastaanotto oli kaikin puolin positiivinen, joten siirryin hienoleikkaamaan teaseria. Hienoleikkauksessa vaihdoin teaseriin muutaman mystisemmän kuvan lisää ja lopullinen leikkaus oli valmis. Teaserin loppupuolella on kiihdytysjakso, johon leikkasin kolme ylinopeuskuvaa välähdysleikkauksina. Salamaotos/välähdysleikkaus koostuu toisiaan nopeasti seuraavista, lyhyistä kuvista tai jaksosta, jota käytetään dramaattisena tehokeinona (Juntunen 1997, 170).

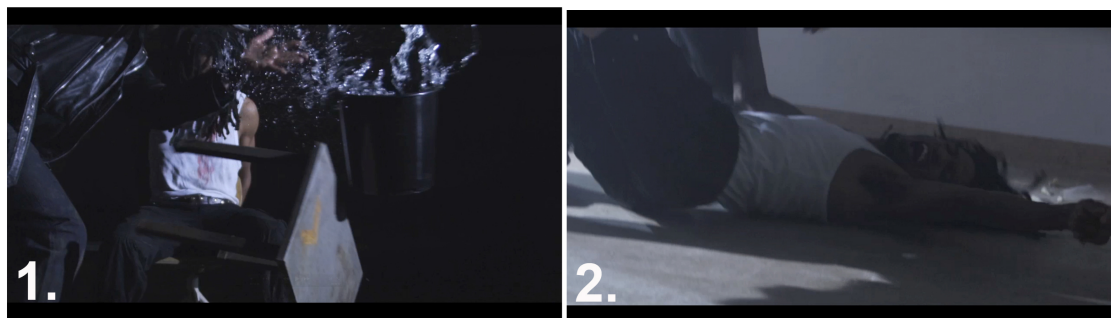
The Mate-trailerin leikkaaminen oli pitkä ja haasteellinen prosessi, jonka en kuvitellutkaan olevan helppoa. Ensimmäinen versio trailerin käsikirjoituksesta oli leikkauspöydällä liian pitkäväteinen, mielenkiinnoton ja paljasti liikaa tarinasta, joten jouduin jo hyvin aikaisessa vaiheessa miettimään leikkauksen uudelleen. Elokuvan tyylin luominen ja toiminnan sekä komedian tasapainottaminen oli haastavaa, ettei liiallinen koomisuus söisi uskottavuutta muulta sisällöltä. Myös ensimmäinen trailerin voice-over-teksti oli enemmän tarkkaa kohtauskerrontaa,

kuin trailerille soveltuvaa elokuvan teemaan liittyvää kerrontaa. Suunnittelimme pitkään, että käyttäisimme trailerissa 1980-1990-luvun toimintaelokuvien tyylistä vahvaa kertojaaäntä, joka korostaisi päähenkilöä. Hylkäsimme idean, koska meillä ei ollut tarpeeksi uskottavaa kertojaaäntä ja voice-over-testaukset osoittivat, että 1980-luvun tyyli trailerissa ei toimi. Kertojaaänen käyttämisessä olisi myös ollut riski, että koko projekti saa hyvin kliseisen leiman. Kokeilin vielä monenlaisia hieman varioituja leikkausversioita, mutta mikään ratkaisu ei tuntunut menevän oikeaan suuntaan. Asioita täytyi ruveta miettimään uudestaan käsikirjoituksen pohjalta. Katsoin paljon Hollywood-trailereita ja pyrin ottamaan vaikutteita. Jokainen traileri on kuitenkin omanlainen kokonaisuutensa ja uniikki tekele, joten suora kopioiminen ei tullut kyseeseen. Rakenne tuotti suuresti hankaluuksia ja pyrin etsimään ratkaisuita muiden trailereiden kautta.

Rakensin trailerin uudestaan ja jokaisen uuden leikkausversion myötä lopputulos kehittyi parempaan suuntaan. Trailerin rakenteesta tuli paljon loogisempi, mielenkiintoisempi ja sain minimoitua epäolennaisuudet tarinan kannalta. Lopputulos muokkautui modernin rikostoimintaelokuvatrailerin ja 1980-luvun toimintaelokuvatrailerin risteytykseksi. Traileri ikään kuin jakautuu kahtia; alkupuolisko on modernia rikoselokuvatraileria ja loppuosa 1980-luvun toimintatraileria ja montaasimaista kerrontaa. Traileri muistuttaa TV-sarjoista tuttua jaksojen alussa nähtävää lyhyttä episodimaista osiota, jossa esitellään sarjan edellisen jakson keskeiset tapahtumat.

Trailerin intensiteetti kasvaa trailerin edetessä ja leikkausrytmi nopeutuu loppupuolella. Hyödynsin trailerin leikkaamisessa esimerkiksi form cutia eli muotoon perustuvaa leikkausta muutamassa kohdassa. Edellisessä otoksessa vesisanko heitetään suuntautumaan kuvarajauksen ulkopuolelle ja seuraavassa kuvassa liike jatkuu siten, että The Mate-hahmo tippuu maahan sankon sijaan (kuva 8). Kyseisessä leikkauksessa peräkkäiset otokset esitetään siten, että jälkimmäinen otoksista vastaa edellistä, näkönsä, kuulovaikutuksensa tai vertauskuvallisen vaikutuksen kautta (Juntunen 1997, 170.) Muotoon perustuvan leikkauksen vertauskuvallista vaikutusta käytetään usein toimintaelokuvatrailereissa. Esimerkiksi Mel Gibsonin tähdittämän *Payback* (1999) -elokuvan trailerissa Gibson ojentaa kätensä muistuttamaan kuvitteellista kaukolaukaisinta ja painaa

liipaisinta. Seuraavassa kuvassa kerrostalo räjähtää.

Kuva 8. Kuvasarjassa esimerkki Form cutista eli muotoon perustuvasta leikkauksesta (Kuva: Samuli Hahl).

Trailerin toimintakohtauksissa on leikattu ristiin hidastettua ja normaalinopeuksista toimintaa, joka kuuluu toimintaelokuvien konventioihin. Yleisesti ainakin modernien toimintaelokuvatrailereiden tyyliin kuuluu leikata toimintakohtaukset todella nopeilla leikkauksilla. The Mate-trailerissa todella nopealla leikkausrytmillä materiaali olisi loppunut kesken hyvin nopeasti, joten käytin sitä säästeliäämmin ja käytin siksi useita ylinopeuskuvia ja hitaampaa leikkausrytmiä. Käytin kohtausten välisinä siirtyminä häivytyksiä mustaan, joka on trailereille vakiintunut tapa siirtyä otoksesta toiseen.

Haasteellista oli myös etsiä materiaalista nimenomaan traileriin soveltuvia kuvia, jotka olisivat tarpeeksi informatiivisia, mutta eivät saisi paljastaa liikaa. Kun lyhytelokuvasta tehdään traileria, on haasteellista löytää oikeat kuvat jo valmiiksi rajallisesta valikoimasta. Vastaavasti pitkien elokuvien parissa haaste on löytää oikeat palaset useiden tuntien materiaalista. Taide alkaa siitä, kun löydetään tasapaino tiedon antamisen ja liiallisen juonen paljastamisen välille. (Filmshortage 2014.) Roger Crittendenin (1981, 37) mielestä tyyli ei vain ole jotain, mitä sovelletaan leikkaushuoneessa. Leikkaamisen tarkoituksena on kunnioittaa ja tukea kuvaustilanteessa tehtyjä esteettisiä valintoja. Jos leikkaajalla ei ole mitään, mitä kunnioittaa, ei hänellä ole mitään missä auttaa ja kaikki leikkaajan käytettävissä oleva taituruus menee hukkaan.

Toimin The Mate-projektissa useassa eri roolissa, kuten käsikirjoittajana ja ohjaajana. Monen roolin omaaminen tuo omat haasteensa leikkausprosessiin,

koska sitä kautta materiaalille sokaistuu helposti. Toisaalta päätösvalta tuo myös paljon mahdollisuuksia muokata tarinaa leikkauspöydällä.

Materiaalista saattaa löytyä jotain yllättävää, ja jos sen käyttäminen ei sodi kuvan perusajatusta vastaan, voi leikkaaja hyödyntää löydyn ja rikastuttaa sillä elokuvaa (Gartz 2003, 174.) Olimme kuvanneet jonkin verran materiaalia greenscreen eli vihertaustaa vasten ja se tarjosi uusia mahdollisuuksia muokata tarinaa ja käytin option hyväksi. Ohjaaja-leikkaaja yhdistelmässä on hyvät ja huonot puolensa. Oman vision toteuttaminen pääsee varmasti oikeuksiinsa, mutta vertaispalautteen antaminen itselleen on hyvin hankalaa, koska leikkaukseen uppoutuu niin syvälle. Jos toimisın projektissa pelkästään leikkaajana, voisi ohjaaja aina antaa tuoreita kommentteja leikkauksesta eri perspektiivistä. Materiaaliin myös kiintyy niin vahvasti, että mitä pidemmälle leikkaus etenee, sitä hankalampi valituista otoksista on luopua. Tätä kutsutaan ”elokuvarakkaudeksi”, joka estää materiaalin objektiivisen karsinnan. Leikkaajan tulee samastua tavallisen katsojan ymmärryskykyyn ja karsia epäolennaisuudet. Leikkaaja voi tehdä monenlaisia ratkaisuja elokuvan suhteen, koska katsoja keskittyy vain nähtyihin kuviin ja kuultuihin ääniin; katsoja ei tule tietämään leikkaajan tekemiä ratkaisuja. (Pirilä & Kivi 2008, 39.)

8 Tulokset

Analysoimieni teasereiden ja trailereiden perusteella tulin siihen tulokseen, että toimintaelokuvien teaserit ja trailerit selkeästi eroavat toisistaan. Analysoin seuraavaksi tutkimustuloksiani ja selostuksen apuna toimii taulukko, jossa on eritelty toimintaelokuvien teasereiden ja trailereiden eroja (taulukko 3). Leikkauksellina eroina voi havaita, että teaserit käyttävät enemmän hidastuksia monttausikerronnassa ja trailerit hyödyntävät enemmän normaalinopeuksisia otoksia. Teasereiden ensimmäinen otos rakennetaan usein yhden kohtauksen ympärille ja kohtauskerronnan käyttö on yleistä. Trailereissa käytetään dramaattista, pohjustavaa tai arvoituksellista alkusysäystä.

Kuvakerronnassa on myös havaittavissa eroja. Teasereissa käytetään paljon yksinkertaisia otoksia, joissa toiminta on usein verkkaista. Materiaalista voi päätellä, että nämä otokset ovat usein poimittu elokuvan suvantovaiheista, jolloin jotain merkittävää on juuri tapahtumassa. Trailereiden otokset esittelevät enemmän juuri näitä suuria tapahtumia, joita toimintaelokuvien tapauksessa ovat näyttävät toimintakohtaukset. Teaserit juuri kiusoittelevat katsojia näyttämällä toimintakohtauksista vain kohtausten yleistä tunnelmaa ja puitteita. Havaitsin myös, että monessa toimintaelokuvatrailerissa trailerin ensimmäinen kuva on usein ilmakehän kuva suurkaupungista tai muu vastaava laaja kuva, joka esittelee ympäristöä. Ilmakuvat kuuluvat yleisesti toimintaelokuvien kuvastoon, joten katsojalle tulee heti mielikuva elokuvan genrestä. Esimerkiksi elokuvien *The Rock* (1996), *Shooter* (2007) ja *A Good Day to Die Hard* (2013) trailereiden ensimmäiset kuvat ovat ilmakehän kuvia ja *A Good Day to Die Hardin* ilmakehässä näkyy vielä helikopteri, jolloin tehdään heti selväksi, että mainostetaan toimintaelokuvaa.

Rakenteessa on eroja ja teaserit käyttävät yleensä Aristoteleen kolmen näytöksen mallia. Trailerit käyttävät Stefan Avaloksen määrittelemää viiden näytöksen mallia, joka on vakiintunut Hollywood-trailerin rakennemalli. Historiallisesta näkökulmasta verrattuna trailerit ovat kokeneet suurempia muutoksia vuosien saatossa, mutta historiallisesti katsottuna ei voida saada täysin vertailukelpoisia tuloksia, koska toimintaelokuvateasereita ei vielä juurikaan tehty 1980-luvulla, kun taas toimintaelokuvatrailereita tehtiin jo 1970-luvulla. Kerronnan suurin ero on, että trailerit käyttävät yleisesti enemmän voice-over kerrontaa ja teaserit dialogikerrontaa. Teaserit esittelevät elokuvan yleistä tunnelmaa ja trailerit paljastavat enemmän elokuvan pääongelmasta ja esittelevät hahmoja. Toimintaelokuvien genreen liittyy vahvasti toistuvien elementtien käyttäminen, joka liittyy konventioihin. Toimintaelokuvan teaserin tai trailerin katsojalle tehdään hyvin selväksi, että mainostettava elokuva kuuluu toimintaelokuvagenreen. Vuosien saatossa genrekonventioiden yhdistyminen on muuttanut toimintaelokuvien teasereita ja trailereita laajemmalle yleisölle suunnatuiksi, kun huumorin ja juonen osuutta on alettu korostaa näissä mainoksissa.

Analyysiin valitut toimintaelokuvateaserit –ja trailerit tarjosivat sopivan määrän poikkeavia toteutustapoja, joiden myötä vertailua voitiin suorittaa. Analyysiin valitut teaserit ja trailerit perustuivat siihen, että niitä tähdittää pääasiassa yksi tunnettu toimintaelokuvatahti ja niiden täytyi olla myös konventioiltaan perinteistä toimintaelokuvaa tukevia. En valinnut analysoitavaksi esimerkiksi tieteis-toimintaelokuvien trailereita, koska The Mate-projektilla ei ole mitään tekemistä niiden kanssa. Tutkimuksen tuloksista oli siis apua The Mate-projektille. Analyysin ulkopuolelle jäi varmasti myös monia leikkaukseltaan massasta eroavia teasereita ja trailereita, mutta erikoisista teasereista ja trailereista ei ole olemassa mitään valmiita listoja, joihin niitä olisi kasattu. Valinnat perustuivat lähinnä sattumiin ja tutkijan omiin valintoihin.

Taulukko 3. Toimintaelokuvien teasereiden ja trailereiden keskeisimmät erot.

AIHE	TEASERIT	TRAILERIT
TARKOITUS	Esitellä tulevan elokuvan tunnelmaa.	Esitellä tulevan elokuvan genreä, hahmoja ja parhaita paloja.
RAKENNE	Aristoteleen malli (3 näytöstä).	Avaloksen malli (5 näytöstä). Monilinjainen rakenne.
KERRONTA	Yleensä dialogikerrontaa. Muut: Voice-over. Tekstikerronta. Montaasi. Kohtauskerronta.	Yleensä Voice-over-kerrontaa. Muut: Dialogikerronta. Tekstikerronta. Montaasi.
VOICE-OVER	Ekstradiegeettinen.	Ekstradiegeettinen tai diegeettinen.
LEIKKAUS	Hidastusten runsas käyttö. Siirtymäefekteinä häivytykset.	Normaalinopeuksisten kuvien käyttö. Siirtymäefekteinä häivytykset.

KUVAKERRONTA	Montaasi. Staattisia otoksia.	Montaasi. Toiminnallisia otoksia.
MUSIIKKI	Elokuvan teemamusiikki tai ambienssiänet. Klassinen musiikki.	Elokuvaan sävelletty teemamusiikki. (1980-1990-luvulla) Klassinen musiikki. Rock-musiikki. (2000-luvulla)
KESTO	n. 30-60 sekuntia.	n. 2-3 minuuttia.
JULKAISU	Julkaistaan 6-12 kuukautta ennen elokuvan ensi-iltaa elokuvateattereissa.	Julkaistaan 2-3 kuukautta ennen elokuvan ensi-iltaa elokuvateattereissa.

9 Pohdinta

The Mate-projekti eli opinnäytetyön toiminnallinen osuus on ollut kokonaisuutena haastavin projekti, minkä parissa olen koskaan työskennellyt. Projekti on ollut niin kunnianhimoinen, että tekijät ovat itsekkin välillä olleet pulassa tekemiensä valintojen kanssa, mutta prosessi on ollut erittäin antoisa. Opintoni venyivät vuodella, mutta "ylimääräisen" vuoden aikana olen oppinut elokuvan tekemisestä enemmän kuin koskaan. Projektin aikana olen haastanut itseäni niin ohjaajana, käsikirjoittajana kuin leikkaajanakin ja ongelmatilanteita on tullut todella paljon. Näistä ongelmista on kuitenkin aina selvitty tavalla tai toisella, joka on lisännyt uskoa siihen, että projekti saadaan vietyä loppuun. Samalla olen saanut kokemusta tiukoista aikatauluista ja suuresta työmäärästä, mikä on lisännyt omaa suoritusvarmuuttani. Olen päässyt projektin myötä myös työskentelemään ammattinäyttelijöiden kanssa, joiden saaminen projektiin mukaan on ollut suuri etuoikeus ja loistava kokemus itselleni. The Mate-projektia olisi alussa pitänyt suunnitella tarkemmin ennen ensimmäisiä kuvauksia, koska jatkokehittäminen uudestaan ja uudestaan on ollut hyvin haastavaa, koska kuvattua mate-

riaalia ei ole haluttu heittää hukkaan. Projekti on kokenut vuoden aikana yllättäviä käännteitä, jotka ovat vaikuttaneet sen kehitykseen, joten sattumilla on ollut oma osansa. Oman tyylin rakentaminen on haastavaa, jotta projektista tulee tarpeeksi omaperäinen, ettei sitä koeta jonkun toisen teoksen suoraksi plagioinniksi. Kaikki elokuvantekijät ottavat vaikutteita muista elokuvista alitajunteisesti tai tarkoituksella. Elokuvaohjaaja Quentin Tarantino on mestari tässä suhteessa, koska hän on kyennyt luomaan itselleen uniikin tyylin yhdistelemällä vaikutteita eri vuosikymmenten elokuvista ja konventioista.

Leikkauksellisesta näkökulmasta olen oppinut erittäin paljon siitä, mikä merkitys rakenteella ja kerronnalla on yleisesti elokuvissa, ja varsinkin trailereissa. Luulin tietäväni toimintaelokuvista ja niiden leikkaamisesta paljon projektin alussa, mutta huomasin nopeasti, että moni asia oli täysin tuntematon. Teasereihin ja trailereihin ja yleisesti toimintaelokuvaan perehtyessäni havaitsin useita asioita, joita hyödynsin jatkuvasti benchmarking-analyysin avulla omaan tekemiseeni ja lopputulos parani jatkuvasti. Ajallisesti trailerin leikkaaminen kesti todella paljon pidempään mitä olin ajatellut, koska olin kuvitellut leikkaavani trailerin kuukaudessa, mutta siihen meninkin kolme kuukautta. Tähän vaikutti tietysti se, että tarinan tiivistäminen traileriin ilman valmista elokuvaa oli hyvin hankalaa.

Loppujen lopuksi trailerista tuli esikuvilleen uskollinen kokonaisuus, jossa projektin kansainvälisyys ja omaperäisyys korostuvat. Mielestäni traileri on pituudeltaan sopivan mittainen ja se etenee loogisesti, tarjoten uutta sisältöä ja pohdittavaa katsojalle. Traileri myös testaa katsojan medialukutaitoa ja jättää monia kysymyksiä auki, niin kuin trailerin mielestäni pitääkin tehdä. Traileriin on upotettu intertekstuaalisia viittauksia, mutta niitä ei alleviivata, jolloin traileri voi myös tuoda monia muitakin teoksia katsojan mieleen. Vastauksia ei saa tarjota liian helposti, koska katsoja ikävystyy, eikä pääse kokemaan oivaltamisen riemua. The Mate-trailerissa on paljon erilaisia tapahtumia ja yksityiskohtia, joita ei välttämättä huomaa ensimmäisellä katselukerralla. Mystisyys on The Mate-projektin suurimpia vahvuuksia. Protagonisti The Mate esitellään mystisenä hahmona ja elokuvan pääongelma jää myös suureksi mysteeriksi. Hyvän video-teoksen tulee kestää useita katselukertoja ja eri ihmiset kiinnittävät huomiota eri asioihin. Tekijänä täytyy asettua ajattelemaan mainosta myös katsojan näkö-

kulmasta ja jos siinä asiassa onnistuu, tulee mainoksesta hyvä. Olisin mielelläni liittänyt The Maten teaserin ja trailerin linkit opinnäytetyöhöni, mutta molempien tekeleiden jälkityöprosessi on vielä kesken.

Kirjallinen osio tuotti vaikeuksia aiheen rajaamisen ja opinnäytetyön tavoitteiden suhteen. Alun perin olin tekemässä tutkimusta teasereiden ja trailereiden leikkaamisesta ja niiden eroista yleisesti, mutta rajasin aiheen koskemaan toimintaelokuvien teasereita ja trailereita, koska toiminnallinen osuus liittyy pelkästään toimintaelokuvaan. En löytänyt opinnäytetyötä, joka käsittelisi toimintaelokuvia, päätin itse perehtyä aiheeseen enemmän. Lähtökohtaisesti tarkoitus on ollut, että opinnäytetyöstä olisi hyötyä itselleni tulevaisuudessa. Opinnäytetyön myötä tietotaitoni on karttunut merkittävästi, joten koen onnistuneeni toiminnallisessa ja kirjallisessa prosessissa erittäin hyvin. Lähtötilanteessa löysin toimintaelokuvien teasereiden ja trailereiden yleisimpiä eroja vain niiden pituuksista ja sen, että trailerit esittelevät enemmän tarinaa. Tekemäni tutkimuksen perusteella sain paljon uutta tietoa, jota voin soveltaa jatkossa myös omaan tekemiseeni. Olisin mielelläni käyttänyt kuvia Hollywood-trailereista havainnollistamassa tutkimustani, mutta lupien kysymiseen useilta kymmeniltä tuotantoyhtiöiltä olisi kulunut todella paljon aikaa, eikä olisi ollut varmuutta saako lupia koskaan.

Toimintaelokuvien teaserit ja trailerit kehittyvät kaiken muunkin kehityksen ohella uusiin suuntauksiin. Tulevaisuuden suuntaus näyttää siltä, että juonen osuutta korostetaan jatkuvasti ja toimintaa esitellään vähemmän kuin aikaisemmin. Toimintaelokuvien teaserit ja trailerit voivat myös muuttua uuteen suuntaan, kun 1980-luvun suuret toimintaelokuvatähdet siirtyvät eläkkeelle. Uusia toimintaelokuvien supertähtiä ei ole heitä korvaamassa, joka näkyy myös varmasti toimintaelokuvien markkinointityylissä. Enää ei voida myydä toimintaelokuvia vain näyttelijän statuksella, jos näyttelijä ei ole saavuttanut tähtistatusta. Vaikka monet toimintaelokuvien tähdet ovat jo hyvin iäkkäitä, ei ikä tunnu haittaavan katsojia. Esimerkiksi irlantilaisesta Liam Neesonista tuli toimintaelokuvatähti vartuneemmalla iällä; hän oli 56-vuotias, kun hän näytteli pääosan toimintatrillerissä *Taken* (2008). Elokuvan myötä Neesonin ura lähti uuteen nousuun ja hänestä tuli toimintaelokuvatähti.

Teasereita ja trailereita esitetään jatkuvasti elokuvateattereissa ja tullaan esittämään myös jatkossa. Nykyään Internet ja videopalvelut yhdessä sosiaalisen median kanssa muodostavat verkoston, jonka kautta informaatio kulkeutuu kuluttajille todella nopeasti. Etenkin independent-elokuvantekijät hyödyntävät Internetiä julkaisukanavana, koska siellä mainostaminen on usein ilmaista ja Internetin avulla tavoitetaan suuria massoja. Valetrailerit ovat varsinkin independent-elokuvantekijöiden mahdollisuus saada suurta näkyvyyttä, mutta suosion määrittellee pitkälti trailereiden sisältö. Sisällön täytyy olla jotakin ennennäkemättöä tai vedota jollakin tavalla katsojien tunteisiin. Jos valetrailerista muodostuu Internet -ilmiö, se leviää kaikkialle viruksen tavoin ja itse projektista muodostuu oma ilmiö. Esimerkiksi *Kung Fury* (2013) -trailerin myötä koko elokuvaprojektista muodostui ilmiö, jolle on kehittynyt vahva fanikulttuuri jo pelkän trailerin perusteella. Näkyvyys tuo uusia mahdollisuuksia ja *Kung Furysta* työstetään parhaillaan pitkää elokuvaa.

Teaserit ja trailerit eivät nykyään rajoitu pelkästään elokuvaan. Peliteollisuus mainostaa tulevia videopelejä aivan kuten elokuvia. Peleihin liittyen toteutetaan teasereita ja trailereita, joissa esitellään pelien graafista ilmettä ja juonta. Rakennetta ja kerrontatavat ovat aivan samoja kuin elokuvissa. Musiikkivideoita on myös alettu mainostamaan teasereilla. Muutamia viikkoja ennen musiikkivideoiden julkaisua julkaistaan teaseri, jossa esitellään hieman tulevaa kappaletta ja tulevaa videota. Esimerkiksi suomalaisen rap-artisti Heikki Kuulan kappaleesta *Rataraato* julkaistiin 14-sekuntinen teaseri Youtubessa kaksi viikkoa ennen varsinaisen musiikkivideon julkaisua.

Hollywoodin massiivinen tuotantokoneisto on jo yli kymmenen vuoden ajan tuottanut uusintafilmatsointeja eli remakeja vanhoista elokuvista, mikä on ainakin kauhuelokuvagenressä hyvin yleistä. Sama trendi on rantautunut myös toimintaelokuvagenreen, kun lähivuosina on tehty uusintaversioita vanhoista toimintaklassikoista, kuten *Total Recall* (2012) ja *RoboCop* (2014). Henkilökohtaisesti en erityisemmin arvosta toimintaelokuvien uusintafilmatsointeja, koska ne ovat niin vahvasti pääosan esittäjään sidoksissa ja kukaan nykyisistä toimintaelokuvatahdistä ei yllä toimintaelokuvalegendojen tasolle. Olen nähnyt alkuperäisversiot elokuvista *Total Recall* (1990) ja *RoboCop* (1987), jotka on ohjannut hollan-

tilainen Paul Verhoeven. Nähtyäni uusintaversiot petyin kovasti, koska tarinat oli muutettu liian moderneiksi ja elokuvien teemat olivat aivan erilaisia, kuin vanhoissa klassikoissa. Esimerkiksi uusi *RoboCop* (2014) – elokuva on teemoiltaan hyvin perhekeskeinen, eikä elokuva erotu juuri millään tavalla oman aikakautensa kilpailijoista. Alkuperäisestä *RoboCopista* tuli kulttiklassikko, ehkä juuri siksi, että siinä näytettiin brutaalia väkivaltaa. Se oli myös vahvasti poliittinen ja elokuvan dystooppinen maailma oli luotu todella onnistuneesti.

Suuntaus näyttää vahvasti siltä, että Hollywood panostaa tulevaisuudessa uusintafilmaisointeihin myös toimintaelokuvissa, joka herättää monia kysymyksiä. Alkavatko ideat loppua ja ovatko uusintafilmaisoinnit se jäljellä oleva oljenkorsi, jolla rahastaa katsojia? Elämme toimintaelokuvien murroksen aikaa, jolloin Hollywoodin ulkopuolelta tulevat toimintaelokuvat ovat todellisia piristysruiskeita ja todisteita siitä, että genreä osataan tehdä myös muualla kuin Yhdysvalloissa. Hyvä esimerkki tähän liittyen ovat indonesialaiset toimintaelokuvat *The Raid: Redemption* (2011) ja *The Raid 2: Berandal* (2014), jotka keräsivät valtavan suosion maailmalla. Tämä menestys ei ole jäänyt huomaamatta Hollywoodissa, nimittäin Hollywood on hankkinut vuoden 2014 alussa *The Raid: Redemption* -elokuvan oikeudet ja elokuvasta on tekeillä amerikkalainen uusintafilmaisointi (Wikipedia 2014k). Hollywood pyrkii imemään vaikutteita maailmalta ja kääntämään nämä vaikutteet voitoiksi.

Toimintaelokuvien tulevaisuus Suomessa on suuri mysteeri, koska genre on niin epävakaalla pohjalla Suomessa. Muissa Pohjoismaissa toimintaelokuvia tehdään paljon enemmän. Suomessa tehdään jonkin verran toimintaelokuvia lyhytelokuvien muodossa, mutta nämä elokuvat eivät usein tavoita suuria yleisöjä, vaan jäävät enemmän elokuvaharrastajien tietoisuuteen. European movies -sivuston (2014) mukaan skandinaaviset toimintaelokuvat ovat olleet hiljattain kovassa nosteessa maailmalla ja ainakin Tanskassa ja Ruotsissa tiedetään mitä ollaan tekemässä. Skandinaaviselle toimintaelokuvalla on siis kysyntää maailmalla ja nyt olisi hyvä tilaisuus iskeä buumiin mukaan. Suomi tuo kilpailuun oman edustajansa, sillä Jalmari Helanderin tuleva toimintaelokuva *Big Game* (2014) on saanut kovasti huomiota kansainvälisessä mediassa. Elokuvalla on nimekäs näyttelijäkaarti, ja päätähdiksi on saatu hankittua legendaari-

nen näyttelijä Samuel L. Jackson. Maailma muuttuu ja niin muuttuvat myös toimintaelokuvat, mutta onneksi konventiot eivät kuitenkaan katoa mihinkään. Niin pitkään kuin räjähdykset, one-linerit, taistelukohtaukset ja aseet esiintyvät valkokankailla, voi toimintaelokuva kumartaa kultaista 1980-lukua kohti.

Lähteet

- Ang, T. 2006. Digivideo: kuvaajan käsikirja. Karkkila: Kustannus-Mäkelä Oy.
- Alanen, A. 2004. Lajien paluu 1990-luvun suomalaisessa elokuvassa.
<http://www.elonet.fi/fi/kansallisfilmografia/suomalaisen-elokuvan-vuosikymmenet/1990-1999/lajien-paluu> 08.05.2014.
- Allmovie. 2014. Action. <http://www.allmovie.com/genre/action-d646> 07.05.2014.
- Altman, R. 2002. Elokuva ja genre. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.
- Anttila, P. 2000. Tutkimuksen taito ja tiedon hankinta. Jyväskylä: Akatiimi Oy.
- Bacon, H. 2000. Audiovisuaalisen kerronnan teoria. Helsinki: SKS.
- Bacon, H. 2010. Väkivallan luno: Elokuvaväkivallan kauheus ja viihdyttävyys.
 Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Bone, J. & Johnson, R. 1991. Understanding The Film: An introduction to film appreciation. Lincolnwood: NCT Publishing Group.
- Bordwell, D. & Thompson, K. 2004, Film Art: An Introduction. New York: McGraw-Hill.
- Cagle, J. 2002. Triumph of the Trailers.
<http://content.time.com/time/magazine/article/0,9171,216324,00.html> 26.05.2014.
- Crittenden, R. 1995. Film and Video Editing. Second edition. London: Blueprint.
- Dancyger, K. 2000. The Technique of Film and Video Editing: History, Theory and Practise. Third edition. Oxford: Focal Press.
- Eisenstein, S. 1999. Elokuvan muoto. Rauma: Love Kustannus Oy.
- Elokuvaopas. 2014. Eksploitaatio.
<http://www.elokuvaopas.com/sanasto/eksploitaatio/> 27.05.2014.
- Europeanmovies. 2014. New action movies of 2013/2014 – Suspense from Europe & World cinema.
<http://europeanmovies.org/european-movies/upcoming-new-movies/action-movies/> 27.05.2014.
- Filmsite. 2014. Action Films. <http://www.filmsite.org/actionfilms.html> 07.05.2014.
- Filmshortage. 2014. The art of the trailer. <http://filmshortage.com/the-art-of-the-trailer/> 07.05.2014.

Finnkino. 2014. Ikäraajat.

http://www.finnkino.fi/movies/ratings_new/?TheatreArea=1035
06.05.2014.

Gartz, J. 2003. Leikkaaja. Jyväskylä: Gummerus.

Herkman, J. 2001. Audiovisuaalinen mediakulttuuri. Tampere: Vastapaino.

Hietala, V. 1994. Tunteesta teesiin: Johdatus klassiseen ja uuteen elokuvateoriaan. Jyväskylä: Gummerus.

Hiltunen, A. 1999. Aristoteles Hollywoodissa: Menestystarinan anatomia. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Internet Movie Database. 2014a. War of the Dead.

http://www.imdb.com/title/tt0780645/?ref_=nv_sr_1
07.05.2014.

Internet Movie Database. 2014b. Jouko Ahola.

http://www.imdb.com/name/nm0014261/?ref_=fn_al_nm_1
07.05.2014.

Internet Movie Database. 2014c. Joel Kinnaman.

<http://www.imdb.com/name/nm1172478/>
29.05.2014.

Internet Movie Database. 2014d. Mads Mikkelsen.

http://www.imdb.com/name/nm0586568/?ref_=nv_sr_1
29.05.2014.

Internet Movie Database. 2014e. Headhunters.

http://www.imdb.com/title/tt1614989/?ref_=nv_sr_1
29.05.2014.

Juntunen, M. 1997. Elävän kuvan sanasto. Helsinki: Oy Edita Ab.

Kansallinen audiovisuaalinen instituutti. 2014. Ikäraajat.

<https://kavi.fi/fi/meku/ikarajat> 03.06.2014.

Karjalainen, A. Oulu. 2002. Mitä Benchmarking-arviointi on?

www.oulu.fi/w5w/benchmarking/bm.RTF 05.05.2014.

Keeseey, D. & Duncan, P. 2005. Paul Verhoeven. Köln: TASCHEN GmbH.

Kernan, L. 2004. Coming Attractions: Reading American Movie Trailers.

<http://utpress.utexas.edu/index.php/books/kercom> 14.05.2014.

- Kinisjärvi, R., Malmberg, T. & Sihvonen, J. 1994. Elokuva ja analyysi. Helsinki: Painatuskeskus.
- Kotiranta, S. 2007. Trailerit ja kuinka niitä tehdään. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu.
- Marich, R. 2005. Marketing to moviegoers: A Handbook of Strategies Used by Major Studios and Independents. Boston: Focal Press.
- Moviehole. 2008. Movie Trailers will never be the same again.
<http://moviehole.net/200815250movie-trailers-will-never-be-the-same-again> 14.05.2014.
- Movie trailers 101. 2014. What “trailer” means and what kinds there are.
<http://www.movietrailers101.com/class-handouts/what-trailer-means-what-kinds-of-trailers-there-are/> 19.05.2014.
- Moviola. 2014. About Time Remapping.
<http://moviola.com/visual-glossary/time-remapping/> 26.05.2014.
- Motion Picture Association of America. 2014. Understanding the film ratings.
<http://www.mpa.org/film-ratings/> 06.05.2014.
- Mukku, P. 2010. Valetrailerin äänimaailma: Kaikuja 80-luvun toimintaelokuvista. Tornio: Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu.
- Paunio, M., Siltala, M. & Salminen, K. 1991. Harlin on Harlin. Helsinki: Like kustannus.
- Pirilä, K. & Kivi, E. 2005. Elävä kuva – elävä ääni. Ensimmäinen osa. Otos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Pirilä, K. & Kivi, E. 2008. Elävä kuva – elävä ääni. Toinen osa, Leikkaus. Helsinki: LIKE.
- Seibold, W. Geekscape. 2012. 7 Cliches from Michael Bay Movies.
<http://www.geekscape.net/7-cliches-from-michael-bay-movies> 06.05.2014.
- Suomen elokuvasäätiö. 2014. <http://ses.fi/tilastot-ja-tutkimukset/vuositolastot/> 06.05.2014.
- Sundstedt, K. 2009. Kirjoita elokuvaksi. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- The Telegraph. 2010. Quentin Tarantino: violence is the best way to control an audience.

- <http://www.telegraph.co.uk/culture/film/film-news/6975563/Quentin-Tarantino-violence-is-the-best-way-to-control-an-audience.html>
02.05.2014.
- Thompson, R. 1993. Grammar of the edit. Oxford: Focal Press.
- Tuominen, K. 1993. Benchmarking: Prosessiopas – Opi ja kehitä kilpailijoita nopeammin. Tampere: Metalliteollisuuden Kustannus.
- Turjansalo, L. 2008. Elokuvatrailerit – Suurien odotuksien synty. Joensuu: Pohjois-Karjalan Ammattikorkeakoulu.
- Turunen, J. 2010. Jakso ennen jaksoa – Alkutekstijaksojen dramaturgiset, visuaaliset ja kaupalliset mahdollisuudet televisiosarjoissa. Joensuu: Pohjois-Karjalan Ammattikorkeakoulu.
- Urban dictionary. 2014. Blaxploitation.
<http://www.urbandictionary.com/define.php?term=blaxploitation>
27.05.2014.
- Valkola, J. 1999. Kuvien havainnointi ja montaasin estetiikka. Jyväskylä: Yliopistopaino.
- Wikipedia. 2014a. Pastissi.
<http://fi.wikipedia.org/wiki/Pastissi> 15.05.2014.
- Wikipedia. 2014b. Machete.
http://fi.wikipedia.org/wiki/Machete_%28elokuva%29 26.3.2014.
- Wikipedia. 2014c. Luettelo 2000-luvun suomalaisista elokuvista.
http://fi.wikipedia.org/wiki/Luettelo_2000-luvun_suomalaisista_elokuvista 08.05.2014.
- Wikipedia. 2014d. Jadesoturi. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Jadesoturi>
08.05.2014.
- Wikipedia. 2014e,g. Renny Harlin. http://fi.wikipedia.org/wiki/Renny_Harlin
08.05.2014.
- Wikipedia. 2014f. Frame rate. http://en.wikipedia.org/wiki/Frame_rate
11.05.2014.
- Wikipedia. 2014h. List of action film actors.
http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_action_film_actors 11.05.2014.
- Wikipedia. 2014i. List of cinema and movie theater chains.
http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_cinema_and_movie_theater_chains
15.05.2014.

Wikipedia. 2014j. Cliffhanger.

http://fi.wikipedia.org/wiki/Cliffhanger_%E2%80%93_kuilun_partaalla
13.05.2014.

Wikipedia. 2014k. The Raid: Redemption.

http://en.wikipedia.org/wiki/The_Raid:_Redemption 27.05.2014.

YourDictionary. 2014a. Greenscreen.

<http://www.yourdictionary.com/greenscreen> 27.05.2014.

YourDictionary. 2014b. Dystopia.

<http://www.yourdictionary.com/dystopia> 27.05.2014.

Analysoitua teaserit (15)

Rambo – taistelija 3. 1988. TriStar Pictures. USA.

<https://www.youtube.com/watch?v=AtB9-HhfgPw>

True Lies (Tosi Valheita). 1994. 20th Century Fox. USA.

<https://www.youtube.com/watch?v=TMCAA0bhDyQ>

Ronin. 1998. United Artists. USA & Iso-Britannia.

<https://www.youtube.com/watch?v=-OT5C38bmng>

Payback - tilinteko. 1999. Paramount Pictures. USA.

<https://www.youtube.com/watch?v=ji6aaZRACew>

Kill Bill: Volume 1. 2003. Miramax Films. USA.

<https://www.youtube.com/watch?v=ZSS0qn0V2JA>

Crank. 2006. Lions Gate Films & Lakeshore Entertainment. USA.

<https://www.youtube.com/watch?v=ix7J5Ge0H8w>

Harjunpää ja pahan pappi. 2010. Matila Röhr Productions Oy. Suomi.

<https://www.youtube.com/watch?v=nMhyvT-wq2o>

Snabba Cash (Rahalla saa). 2010. Tre Vänner Produktion AB. Ruotsi.

<https://www.youtube.com/watch?v=OoZ7fkDr2Us>

Rare Exports: A Christmas Story. 2010. Cinet. Suomi, Ruotsi, Norja, Ranska.

https://www.youtube.com/watch?v=_egHjZLMLRk

Skyfall (007 Skyfall). 2012. EON Productions & Metro-Goldwyn-Mayer & Columbia Pictures. USA & Iso-Britannia.

<https://www.youtube.com/watch?v=24mTIE4D9JM>

- A Good Day to Die Hard. 2013. 20th Century Fox & Giant Pictures & TSG Entertainment. USA.
http://www.youtube.com/watch?v=L1-_JtvbqRk
- Boss. 2013. Viacom 18 & Hari Om Entertainment. India.
<https://www.youtube.com/watch?v=xLDzfKp5Pi8>
- Machete Kills. 2013. Quick Draw Productions. USA.
<https://www.youtube.com/watch?v=5HCHPsQX6NY>
- The Expendables 3. 2014. Lions Gate Films & Millennium Films. USA.
<http://www.youtube.com/watch?v=ZrzeFfsOU4c>
- The Raid 2: Berandal. 2014. Merantau Films & XYZ Films. Indonesia, USA & Ranska.
<http://www.youtube.com/watch?v=iDw3n2w9ty8>

Analysoitu trailerit (30)

- Dr. No. 1962. United Artists. USA.
<https://www.youtube.com/watch?v=pw61uyA0F8A>
- Dirty Harry – Likainen Harry. 1971. Malpaso Productions & Warner Bros. USA.
<http://www.youtube.com/watch?v=HjBNldYiUmg>
- Commando. 1985. 20th Century Fox. USA.
<http://www.youtube.com/watch?v=47a4hBmrrKU>
- Invasion U.S.A. 1985. The Cannon Group Inc. USA.
<http://www.youtube.com/watch?v=0IMesJgw3oU>
- Cobra. 1986. Warner Bros. & Cannon Films. USA.
<http://www.youtube.com/watch?v=8xaVjUN4EgQ>
- Die Hard – vain kuolleen ruumiini yli. 1988. 20th Century Fox. USA.
<http://www.youtube.com/watch?v=-qxBXm7ZUTM>
- Hard Boiled. 1992. Golden Princess Film Production Co. Ltd. & Milestone Pictures. Hongkong.
<https://www.youtube.com/watch?v=jAtxZHuJNW4>
- Under Siege (Kaappaus merellä). 1992. Warner Brothers. USA.
<https://www.youtube.com/watch?v=piiHLx3LvM>
- Passenger 57 (Matkustaja 57). 1992. Warner Bros. USA.
<http://www.youtube.com/watch?v=gZs5HAK9630>
- Cliffhanger – kuilun partaalla. 1993. TriStar Pictures. USA.
<https://www.youtube.com/watch?v=lydM8H49MuA>

- Hard Target. 1993. Universal Pictures & Alphaville Films & Renaissance Pictures. USA.
<http://www.youtube.com/watch?v=ckl8Zb5tOTI>
- Joshua Tree (Villi pako). 1993. Vision International & Epic Productions & Horned Toad Productions & Stone Group Pictures. USA.
<http://www.youtube.com/watch?v=Njb-8SmXQmM>
- Léon: The Professional (Leon). 1994. Columbia Pictures & Gaumont Film Company. USA & Ranska.
<http://www.youtube.com/watch?v=R89AY4wuiJ8>
- Speed – kuoleman kyydissä. 1994. 20th Century Fox. USA.
<https://www.youtube.com/watch?v=21xwxyJWM7I>
- The Legend of Drunken Master. 1994. Golden Harvest Company & Paragon Films. Hongkong.
<https://www.youtube.com/watch?v=zFQ9bqGq5Po>
- Mission: Impossible (Vaarallinen tehtävä). 1996. Paramount Pictures. USA.
https://www.youtube.com/watch?v=QBavzf2_ook
- The Rock – paluu helvettiin. 1996. Hollywood Pictures. USA.
<https://www.youtube.com/watch?v=CIOQJAB0uD0>
- Payback - tilinteko. 1999. Paramount Pictures. USA.
<https://www.youtube.com/watch?v=vpV9eIXbVIU>
- The Transporter. 2002. 20th Century Fox & Europa Corp. USA & Ranska.
<http://www.youtube.com/watch?v=HjQRkFBrySI>
- Vares – Yksityisetsivä. 2004. Solar Films. Suomi.
http://www.solarfilms.com/elokuvat/kaikki/vares/en_GB/vares/
- Machete. 2007. Dimension Films & Troublemaker Studios. USA.
<https://www.youtube.com/watch?v=1Loq9OkHURw>
- Shooter. 2007. Paramount Pictures. USA.
<https://www.youtube.com/watch?v=6ZVcPhDt-kM>
- Taken. 2008. 20th Century Fox & Europa Corp. USA & Ranska.
https://www.youtube.com/watch?v=kZ02_Uzf7So
- Snabba Cash (Rahalla saa). 2010. Tre Vänner Produktion AB. Ruotsi.
<https://www.youtube.com/watch?v=FaZ6tX-N0Pk>
- The Expendables. 2010. Lions Gate Films. USA.
<http://www.youtube.com/watch?v=8KtYRALe-xo>
- Colombiana. 2011. TriStar Pictures & Europa Corp. USA & Ranska.

<http://www.youtube.com/watch?v=HCxPLIFWdFo>

A Good Day to Die Hard. 2013. 20th Century Fox & Giant Pictures & TSG Entertainment. USA.

http://www.youtube.com/watch?v=bC7W7wE_XLY

Kung Fury. 2013. Laser Unicorns. Ruotsi.

<http://www.youtube.com/watch?v=72Rqpltxd8M>

Sabotage. 2014. Open Road Films & QED International. USA.

<https://www.youtube.com/watch?v=2Ng3kdmfOI>

The Raid 2: Berandal. 2014. Merantau Films & XYZ Films. Indonesia, USA & Ranska.

<https://www.youtube.com/watch?v=MG9uFX3uYq4>

Muut mainitut teaserit ja trailerit

Heikki Kuula feat. Pää Kii ja Paperi T – Rataraato (teaser).

Johanna Kustannus Oy. 2014.

<http://www.youtube.com/watch?v=MMwFk0mDt5A>

Hobo with a Shotgun. Rhombus Media & Whizbang Films Inc. & Yer Dead Productions. 2011. USA & Kanada.

<https://www.youtube.com/watch?v=1LlazPgxKrA>

True Lies (Tosi Valheita). 1994. 20th Century Fox. USA.

https://www.youtube.com/watch?v=F_mv6k-QnM

Django Unchained. 2013. Columbia Pictures. USA.

https://www.youtube.com/watch?v=xfTHYpb_q34